

כתב עת לספרות

אלמנך

סיון בלס

שמעון מרמלשטיין

פאר פרידמן

אור גראור

יעל טומשוב

אורי הולנדר

נדב ליניאל

נועה סיון

עודד פלד

ירון אביטוב

לירז מושיוב

גידי לנדן

גליון מס' 2 אביב 2007

ג'ואנג-דזה: לשכוח את הפילים

荃者所以在魚，得魚而忘荃；蹄者所以在兔，得兔而忘蹄；
言者所以在意，得意而忘言。吾安得忘言之人而與之言哉？

הפיתיון משמש ללכידת דגים. משלכד הדג שוכחים את הפיתיון. העלכודת משמשת לתפיסת ארנבים. משנתפס הארנב שוכחים את העלכודת. פילים משמעות לתפיסת משפעות. משנתפשה המשפעות שוכחים את הפילים. היכן אוכל לפצוא אדם ששכח את הפילים כדי שאוכל לנהל איתו שיחה?

* פיוחס לג'ואנג-דזה. תורגם פסינית על-ידי נעה גנני

אנו שמחים לקדם את פניכם בפתח הגיליון השני של "אלמנך". כמו הגיליון הראשון, גם הגיליון הנוכחי מכיל שירים, סיפורים קצרים ומסות של יוצרים ישראלים חדשים לצד יוצרים מוכרים יותר, מלווים על ידי אמנים מקומיים. בחודשים שחלפו מאז צאת הגיליון הראשון חיפשו דרכים שונות ומשונות כדי שנוכל להרחיב את תפוצתנו ולהגיע לקוראים בכל רחבי הארץ. על כן, מעתה ילווה הגיליון המודפס בגרסה מקוונת שתשלח בדואר אלקטרוני לכל דורש. גרסת הדוא"ל תכיל את כל חומרי הגיליון המודפס, כמו גם עבודות אמנות ומדורים נוספים (כגון מדור הפניות לאתרי ספרות ייחודיים) שלא יופיעו במהדורת הדפוס. הגרסה המקוונת תגיע לכל קוראינו, בכל מקום ובחינם. כל שעליכם לעשות כדי לקבל את "אלמנך" באופן סדיר הוא לשלוח לנו את כתובת הדוא"ל שלכם. אחד הגיליונות הקרובים יוקדש כולו ליצירות מתורגמות. נשמח לקבל יצירות מתורגמות מכל שפה, בצירוף המקור. אנו מקווים שתיהנו מהיצירות שקובצו כאן ומחכים לקרוא את תגובותיכם, הצעותיכם ויצירותיכם.

יעל טומשוב

אור גראור

טבת

יש ימים בחרף
בהם נזכרים הרחובות שפעם היו בחל
ונעגועיהם מציפים את תעלות הביקוז.
מדרגות הופכות מפלים
והאוטובוסים שטים בכבישים כמו ספינות קיטור,
מעלים גלים עכורים המתנפצים אל מדרכות החוף
ומלחלחים את בהונות העוברים
מבעד לגרביים.

שבט

היה אחד
שהבטיח לקחת אותי
לראות שקדיות סודיות במעין בהרי ירושלים.

מאז,

כבתאריך קבוע,
נושרים העלעלים הלכנים

אכזב.

אדר

(לגיל)

בכל שנה, ביום ששי מסים
עוצרים העננים בעד עצמם והולכים
לכפות צערם במקום אחר.

בלעדיהם, האויר כחל ונעדר כל כף
וקשה לנשם.

בכל שנה גדל המרחק
בין האבנים המנחות נזכרונות על קברך.

בכל שנה מכריק דם המכנים בעשוב הטרי.

לעבר האוטובוס והנהג המסתגר בתוכו. קולי בקע מרוסק, כממאן לצאת מחלל הפה אל החלל הלילי העצום. רק שלא תענה גם היא במשיכת כתפיים, התפללתי בליבי. היא שתקה ואני ניסיתי לדמיין, איך דג-הפח הענק הופך את פניו על הכביש הצר, בלי למעוך את גדרות האבן שבשולי הכביש. כמעט וגמרתי לתמרן אותו במחשבתי.

"כל החיים", החריד קולה לפתע.
 "מה?" שכחתי את שאלתי. עיני היו תלויות בנעלי ההתעמלות האדומות שלה, שנעו כצמד כלניות המתאמנות בהליכה באוויר, עד שעצרה במרוץ רגליה ואמרה, "כל החיים מחכים".

לא תוגה נשאה את דבריה, כי אם ציפיה חסרת גבולות הנשאבת מהלילה שלפת את גופנו ללא מאמץ, משתעשע ומנער את דמנו שם בחשיכה. אחר-כך היא התחילה ללחוש מילים בשפה זרה אל תוך הלילה, כמו משיבה לו בשפתו הנסתרת... היא מדקלמת בלטינית את "אם המכאובים" הבנתי אט-אט. אותה אישה העטופה במעיל ארוך בליל קיץ הזוי.

כשראתה אותי נדרך הפסיקה ונעצה את עיניה בפניי. הפעם היו אישוניה ממוקדים בלי להרפות עד שנדתי בראשי מעלה ומטה כסימן של הבנה ואחר לצדדים כסימן של השתאות. הייתי מבולבל וחסר אונים. דימיתי בנפשי כי הזמן הלך ונקרש סביבנו באיטיות. ונהג האוטובוס, היחיד שיכול לעוררו לחיים, משתף פעולה במחזה, בדמותו הדוממת, הצופה בנו ללא תנועה.

אולי כדי להפיג את חרדתי, היא פשטה את כף ידה מול פניי. דקה ועדינה, נמתחו בתוכה קווים עמוקים. היא קמצה אותה לאגרוף ופתחה שוב. צחוקה המפתיע סחף גם אותי. נדמה היה לי כי נהג האוטובוס נע בחוסר שלוה במושבו, לפני שהוריד את רגליו, נרכן לפניו ואחז בהגה. היא עקבה אחר מבטי אל האוטובוס וכששבה ופנתה לעברי היו עיניה קצרות רוח, כמי שיוזעת כי הזמן העומד לרשותה הולך ומתמעט.

"תראה את הקווים החוצים את כף ידי. לאן הם מוליכים? לשום מקום. שם נמצא הכאב... כמו הדרך הזאת, שפעם היתה מוליכה אותנו רגלית עד לעיר הגדולה, עד שנקטעה על ידי הכביש המהיר שחצה את חיינו וסגר על בתי המושב. אני מנסה להיזכר איך פעם היינו צועדים כאן כלילות שקטים על הדרך, עד שהיינו רואים את אורות העיר הנוצצים בהבטחה, ואיך היינו חוזרים משם שורקים ושרים, ואני ילדה המתרוצצת בחושך לפני אבי ואימי שהולכים עתה ונעלמים ממוחי, כמו הדרך שאבד לה הכוח לשאת את הזיכרון של האנשים שהילכו עליה פעם."

כשהתניע הנהג את האוטובוס היא השתתקה. לרגע נעצבתי, אך כשהתיישבתי שוב מאחורי עורפו, ידעתי כי לא רצתה

"נרדמת הא?"

אלמלא היינו ישובים, רק שנינו, בתחנת האוטובוס - חופת פיברגלס קרועה המנסה להגן עלינו מפני החלל המתגולל שם בחשיכה - הייתי מתפתה להאמין כי לא אלי היא דיברה. אפילו לתשובה היא לא ציפתה, רק נעה מצד אל צד, כמנסה לבדוק את יציבותו של הספסל, או אולי לאמוד את משקל גופי. מעיל עור ארוך טישטש את מתווה גופה, התכווץ ונמתח עד שהייתי מוכן להישבע כי הוא הנאנח, ולא גרונה המיוסר הנשלח בתנועת ציפור פגועה לפניי.

"בטח שנרדמת", פסקה. קולה התמלא באמונה הנתמכת בשתיקתי. "רק אנשים שנרדמים מתעוררים ובפליטים כאן, בתחנה האחרונה שבקצה המושב, כמו גורי כלבים שהלכו לאיבוד." את מילותיה האחרונות ליוותה בתנועת רגליו של כלבלב, היורד באיטיות מהססת במדרגות ומפנה את ראשו לעברי.

ראיתי את עיניה, יפות, חלולות, לכודות בין קווי פנים שהתחילו להתקמט, אך שעדיין שמרו על אחיזתם במי שהיתה פעם אישה יפה. אחר ראיתי את שפתיה הרוטטות, אולי כדי להוסיף מילים אחרונות ואולי כדי להיאבק בהן. פתאום איבדו עיניה את אחיזתן בי, אך לא סטו ממסלולן. ממוקדות, הלכו והרחיקו אל נקודה נעלמה במורד הכביש הנמצאת מאחורי גבי.

הבטתי לאחור... ריק. דממה. וילון אפלה... האוטובוס שהביא אותי לכאן נח מעבר לכביש, מרוחק במקצת, כלויתן מתכת שהושלך ליבשה. קשה היה להבחין בדמותו של הנהג, אך יכולתי לדמיין איך הוא מניח את רגליו על מדף ההגה, מוצץ סיגריה וצופה בנו ברעבתנות.
 "אכפת לך אם אשאר באוטובוס?" שאלתי אותו לפני כדקה. הוא משך בכתפיו בתנועה אדישה, אך לחש, כששבו כתפיו למנוחתן מלווה בנשיפת אוויר, "אסור... אסור."
 "אבל למה?" ניסיתי להתעקש. "אני חוזר איתך לתחנה שפיספסתי בכיוון הפוך."

הוא שב ומשך בכתפיו, אך הפעם לא אמר מילה, רק הצביע באצבע זקורה על גג האוטובוס, מכוון להנהלה הנסתרת של רשת האוטובוסים ואולי ליושב וצופה בנו ממרומים. כשירדתי, מיהר לסגור את הדלת, לדומם את המנוע ולכבות את האורות, כמו הסתיים תפקידו על פני הכביש, וכעת הגיע תורה של האישה היושבת בתחנה - מוקפת אור פנס דלוח, מופקעת מהזמן ומכל מה שמקיף אותנו - להמשיך במחזה הלילי.

קשה היה לי לנחש את גילה. ידעתי כי הנהג, למרות גופו העבה וראשו המקריח, צעיר ממני, כפי שידעתי כי האישה היושבת לצדי מבוגרת ממני. אך לא יכולתי לאמוד את מרחב השנים המפריד בינינו.

"כמה זמן נצטרך עוד לחכות לו?" שאלתי אותה והצבעתי

עוד לדבר והנהג רק המתין לשתיקתה.
 "היא דיברה איתך?" העיר אותי הנהג מבהייתי בדרך
 המתפתלת סביב בתי המושב נמוכי הקומה, רגע לפני
 שהתחברה אל הכביש המהיר.
 משכתי בכתפיי. הוא הביט בי במראה והשיב במשיכת כתף
 משלו, כמו זאת שסירבה לבקשתי לפני דקות מספר, שנדמו
 כעת כנצח.

"מה היא אמרה?" שב וניסה. "שנים, אנחנו הנהגים על
 הקו הזה, רואים אותה יושבת בתחנה ומתערבים מי יזכה
 להסיע אותה. לראשון שיצליח מחכה קופה לא קטנה. אבל
 עד היום לא הצלחנו לדבר איתה אפילו... אז מה היא אמרה?"
 לא עניתי לו. רק הנדתי בראשי לימין ולשמאל, כמי שנותר
 שווה נפש לקיומם או להעדרם של דברים הנגלים באישון
 הליל.

האוטובוס אסף אנשים בירידה מהכביש המהיר. אנשים
 עמוסים סלי קניות שאינם מתאימים לשעה כה מאוחרת.
 מתוך אחד מאותם סלים הציץ לעברי ראשו של דג קרפיון,
 שעינו האחת עצומה. מבטו הקורץ עורר בי פרץ עליצות
 שהתחלף לאחר רגע בעצב עמוק שלא היה קשור לגורלו
 של הדג, שאולי גם לא נסתר מעינו הפקוחה.
 היה לי ברור כי הדרך המשובשת, בה אנו נעים כעת, היא
 המשכה של אותה דרך קטועה, שאליה התגלגלתי בטעות.
 "תעצור כאן," אמרתי לנהג מול עמוד ושלט שצצו מתוך
 החשיכה.

"אתה בטוח?" שאל כאשר רגליי כבר ניצבו בתחתית
 המדרגות. "זאת לא התחנה שפיספסת."
 "בטוח, בטוח," עניתי לו בקוצר רוח וניתרתי החוצה. עמדתי
 כשגבי אליו, אל גוף המתכת שאולי המתין לי שאסתובב,
 עד שהתיימש ונעתק ממקומו בכבדות. התחלתי לצעוד על
 הדרך, שומע את צעדיי עונים כהד בחשיכה, שעוד מעט
 תנוקב באורותיה של העיר הגדולה.

◀
 הייתי עֲכָשׁוּ לוקח את יָדְךָ
 וְרַץ אַתָּךְ, ריצת-אֶהָבִים הוֹלֶכֶת וְגַמְהָרֵת,
 בְּמוֹרֵד נְרוֹדוּכָה רָצִים וְרָצִים
 מִן הַמְצוּדָה עַד הַנָּהָר
 וּמַעֲבָר לְנָהָר
 וּמַעַל כְּפַר הָעִיר -

אֲכַל אֶתְּ לֹא בְּפָרָג
 וּמַעוֹלָם לֹא הֵיית בְּצִיָּה
 וְגַם בְּסִרְפָּה כְּכֹר אֲכַדוּ עֵקְבוֹתֶיךָ מִזְמַן

וְיָדְךָ נְשַׁלַּחַת אֵלַי רַק בְּעַד חֵלוֹם
 וְכוּ, כְּמוֹ בְּמִים עֲמֻקִּים,
 אֲפֹשֶׁר לְרוּץ רַק בְּהַלִּיכָה.

היא, פעמיים

[1]

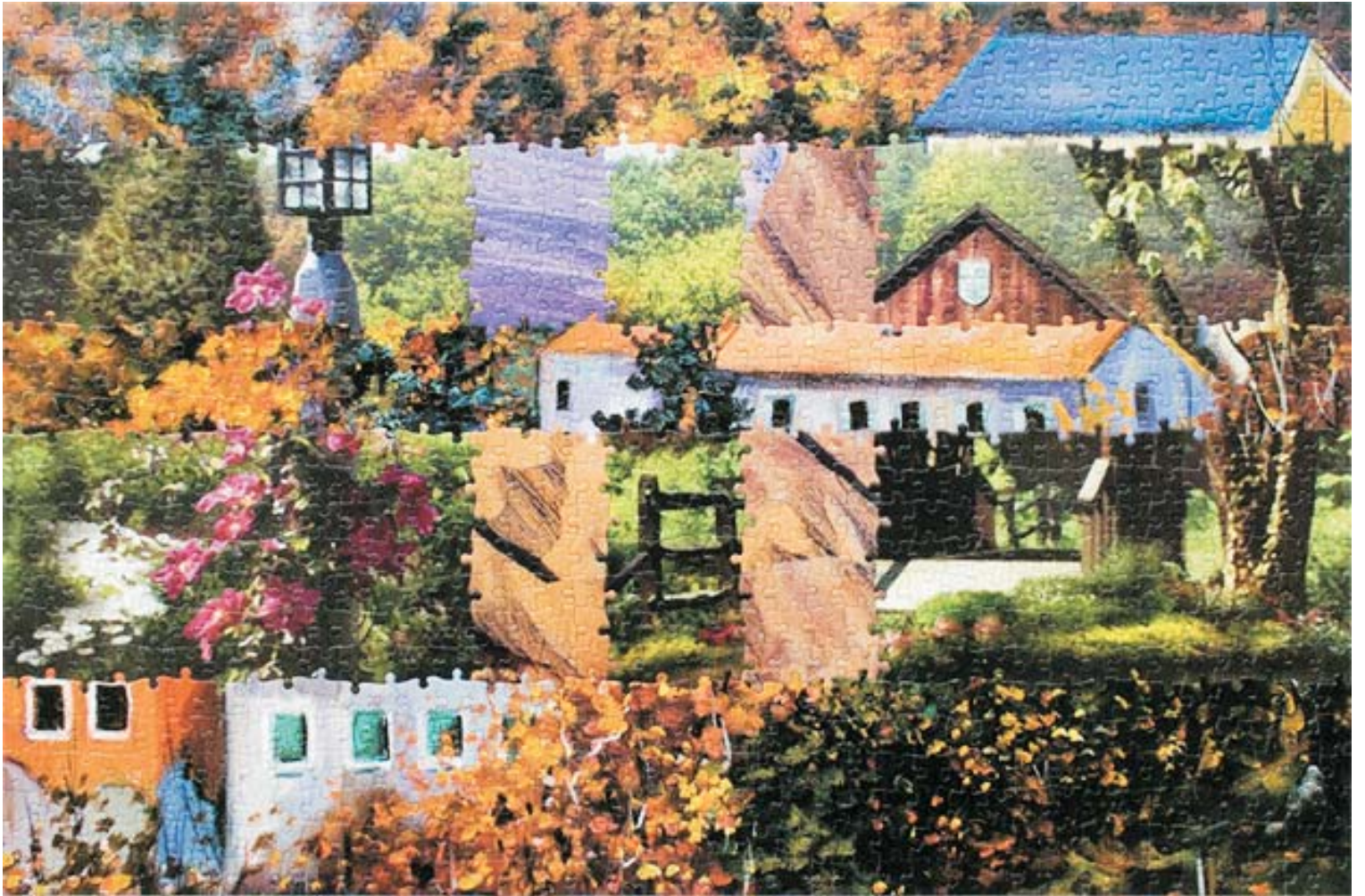
אבל היה בה דבר-מה שכמו ביקש לו קוצים משל עצמו ועלים משל עצמו להתקשט בהם, אוכמניות פרא הסתתרו עמוק בגוף היוגורט שלה ואיימו להכתים את כולה בארגמן, ולילה אחד היא התעוררה מיוזעת וחשה את הכרית הרטובה למראשותיה, אז קמה והלכה עייפה אל חדר האמבטיה ושטפה במים קרים את פניה, והמים זרמו על צווארה ונזלו אל החולצה וחרצו להם ואדיות סתרים אל חזה ואל בטנה, והיא הצטמררה והיה ארבע לפנות בוקר והיא חזרה אל המיטה ושוב ניסתה להירדם.

בבוקר התעוררה מאוחר וישבה אל השולחן וקראה את העיתון עם כוס קפה ופרוסה של עוגת גבינה שנשארה מסוף השבוע. את האוכמניות הוציאה מתוכה בזהירות והניחה על הצלחת בערימה. אחר כך קמה והשליכה אותן לפח, רחצה את ידיה ויצאה מן הבית בשמלה שצבעה תכלת ובקצותיה רקומים פרחים לבנים.

[2]

מאחורי

הספּוּר שְׁמֵאֲחוּרֵי הַשִּׁיר מְעַבֵּן לֹא פְּחוֹת
 מֵהַבְּחוּרָה שְׁמֵאֲחוּרֵי הַשִּׁיר,
 אֲכַל לְסַפּוּר אֵין נְשָׁדִים רָכִים
 וְרַגְלִים חֲלֻקוֹת.
 אַז בְּעֵבֶן הַבְּחוּרָה:

"דיר גוד נואו, איי האב אינאך טיים פור ד'אט. אַנד יו," היא גישה בעצמה, "דו יו גיד וואן?"
 "מי?" הוא צחק, "נו, איי דונט ור דרסז."
 היא צחקה ושאלה, "סואו טל מי ווטס איט לייק. ווט קיינד אוף ג'ט דו יו פליי?"
 "איי פליי דה אף-פיפטיין-אי, באט איים און וקיישן באו. איי ווז אין דה לאסט פור אַטקס און עזה, סו דיי גיב מי סאם טיים אוף."

"וואט דיד יו אטאק, אַקזקטלי?"
 "וואן טיים איט ווז דה האוס אוף אה טורריסט פרום גיהאד אסלאמי, אַנאדר טיים איט ווז אה וורקשופ פור בילדינג קסאם מיסיילז. דה לאסט אַטק, ווי טייק אַאוט וואן אוף דה חמאס לידרד אין היז קאר."

"דיד יו קיל אַני-וואן?"
 "ול יס, אוף קורס," הוא הסתכל עליה מוזר, "ווי קילד דה טורריסטס, דַטס דה הול איידיאה."
 "אַנד סיוויליאַנס?" קולה נהיה רציני, "דיד יו קיל אַני סיוויליאַנס?"

הוא ראה את עצמו יושב בתא הטייס, מסיכת החמצן בולעת את פיו. מסביבו הוא ראה גושי עננים, אפורים דרך מגן השמש של קסדת הטייס.

"וואט? יו פרום דה יו-אַן אור סאַמטינג?" בזיכרונו, הוא הוריד את עיניו למכשירים ובדק שוב את המפה העירונית על צג המחשב. התמונה נעה על המסך בקפיצות, הבניין המסומן הולך ומתקרב. אחרי שנייה... שתיים... שלוש, המטרה מורכזה באמצע המסך והוא לחץ על הכפתור ששחרר את הפצצה. "נו, איי אולווייז היט אונלי דה טורריסטס," הוא אמר. בזיכרונו, הוא הסתכל למטה וראה את רגליו ואת תחתית המטוס. בחזרה ברחוב דיזינגוף, הוא הסתכל למטה וראה את רגליו ואת המדרכה, ומתוך המדרכה, מביטות חזרה אליו במבט אטום, פנים אנושיות. הוא מצמץ והפנים נעלמו.

"אַר יו אול-רייט?" היא שאלה, "יו סימך טו ד'סאַפיר ד'ר פור איי סקנד."

"נו, נו, איים אוקיי, איי ג'אסט ט'ינגק איי סו סאַמטינג. סואו," הוא שינה נושא, מסובב את מטוס-הקרב אחרנית ומתקדם חזרה לעבר הבסיס, "וואט דו יו דו אין לייף?"
 "איים רידינג פור מיי דגרי אין איסטון פילוסופי."
 "וואט דו יו גיד אה דגרי פור, וויט לגד לייק ד'ז? באט סיריסי, וואט, לייק בודיזם, זן, דַט קיינד אוף ט'ינג?"

"יס, בודיזם איז וואן אוף מיי מיי אריאז אוף אינטרסט."
 "איי נו אַבאוט בודיזם, אַבאוט קרמה אַנד סטאף לייק דַט."
 "יו נואו, איטס אינטרסט'ינג יו שוד סיי ד'אט, קונסידרינג יור ליינ אוף וורק."
 "וואט דו יו מין?"

"סיי מיי גיים," היא גנחה מעליו, ידיה לשות את בטנו וגופה עולה ויורד עליו בתנועות תזזיתיות, "גוד דאם יו, סיי מיי גיים!"

"איי דונט נואו יור גיים," הוא התנשם, התרומם לשיבה ונשך את פטמתה הימנית, "איי דונט נואו אַני פאַקינג גיימז, אַני פייסז, איי דונט נואו אַני פייסז."
 היא שרטה את גבו והוא קבר את ראשו בשקע צווארה, עוצם את עיניו ומתחבא מעשרות זוגות העיניים שהביטו בהם, שקועים בתוך הקירות, הרצפה ותקרת החדר.

"יו אר רילי ורי ג'וטיפול, יו נו?" אור-לגיים חיך לבלונדינית הגבוהה שחיכתה יחד איתו ברמזור של קינג-ג'ורג' ודיזינגוף.
 "מני מן טל יו ד'ס, רייט?"

הבלונדינית הגבוהה הסתובבה אליו בהפתעה ושאלה, במבטא בריטי, "האו קוד יו טל איי ווז איי טורריסט?"
 "יו דונט לוק איזריילי," הוא ענה וקרץ, "יו אר טו ג'וטיפול." היא הסמיקה והרכינה את ראשה לרגע, מעבירה בכך את שיערה הארוך מצד אחד של ראשה לצדו האחר. הוא ידע שהיא עושה זאת ככוונה, שהיא נענית לריות הפתיחה שלו, והוא התעודד.

"ור אר יו פרום?" הוא שאל.
 "איים פרום אינגלנד," היא ענתה, "פרום מנצ'סטר."
 "או, איי נו מנצ'סטר, איי לייק מנצ'סטר-יונייטד, דה פוטבול גרופ." הרמזור התחלף לירוק והם חצו את הכביש.

היא הנהנה ושאלה, "אַנד יו, ור אר יו פרום?"
 "איי אַם פרום נתניה," הוא אמר ומיד הוסיף, "איי אַם אה פיילוט אין דה איזריילי אר-פורס."
 "רילי?" היא התעניינה, "ווטס איט לייק? דו יו סי קומבט אוֹפֶטן?"

"איי טל יו וואט," הוא סימן לעצמו סיכול ממוקד נוסף, "איי טל יו אול אַבאוט איט, באט אין וואן קונדישן: דַט יו קאם וויז מי טו דה ג'יץ'."

היא בחנה אותו דרך משקפי השמש הגדולות והכהות שהסתירו את עיניה וזוויות פיה התעקלו מעלה בחיך משועשע.

"שור, או-קיי" היא אמרה ושילבה את זרועה בשלו, "וויי נוט?"

"ד'ס איז ור אול דה גרייטס קאם טו ביי דיר ודינג דרסס," הוא הצביע על חלונות הראווה של חנויות בגדי הכלולות משני צידיו של רחוב דיזינגוף.

"אַך, היא עיוותה את פיה, "ד'יי לוק אופול. ד'יז דרסס ונט אַאוט אוף סטייל מור ד'אן טן יירס אַגואו."
 "לאקי דן דַט יו דונט גיד וואן, רייט?" הוא שאל, מגשש לשמוע אם הוא לא נכנס לטריטוריה של גבר אחר.

דַּה אַרְדֶּר, וְרִי סִימְפֶּל.
 "אִיטְס נֶכֶר אַז סִימְפֶּל אַז ד'אט. יו קאַנט ג'אַסט גליים יור
 אַרְדֶּר אַול ד'ה טיים. אַט סאַם פּוֹינט יול האב טו טייק
 רִיסְפּוֹנְסִיבִּילִיטִי פֿוֹר יור אַקְשָׁנז. הַבְּרַמַּן הַנִּיחַ אַת בַּקְבוּק
 הַמִּים וְהַבִּירָה לַפְּנִימָה. "צ'יֶרְז", הַיָּא אַמְרָה וּפְתַחָה אַת
 בַּקְבוּק מִי-הַעֲדָן.

"רִיסְפּוֹנְסִיבִּילִיטִי", הוּא לַגַּם מִהַבִּירָה, "וואַט דַּה פֿאַק דו יו
 נו אַפֿאַוט רִיסְפּוֹנְסִיבִּילִיטִי? יו אַכֶּר בִּין אַה סוֹלְגֶר? יו אַכֶּר
 בִּין אֵין אַה וּור, האב טו קיל סאַמאַן אור בי קילד? הו דו יו
 ט'ינק יו אַר טו טל מי אַפֿאַוט רִיסְפּוֹנְסִיבִּילִיטִי?"
 "אַיים אֵין הַיּוֹמָן גֵּיִינג, וואַט אַר יו?" הַיָּא שַׂאלָה בַחֲיוֹךְ שַׁל
 נִיצַחוֹן.

"מה את מחייכת, זונה?" הוּא שַׂאל אוֹתָהּ, "מה את כבר
 יודעת?"

"וואַט וואַ ד'ט? יו סוויטשֶׁד טו הַיֶּבֶר־פֿוֹר אֵין מוֹאַמֶּנט ד'ר. הַיָּא
 שַׂאלָה.

"אַיי ג'אַסט רִימְפֶּרד, הוּא אַמֶר, "דַּט מײַ פֿרַנד לִיבֶז קְלוֹאַם
 טו הִיר, אַנד הִי סַד אֵין קוֹ יוז הִיז פֿלייס אִיךְ אֵין וואַנט. מײַבי
 יו קאַם וויט מי, אֵין שוואַו יו סאַם פֿאַן, הוּא חִיךְ, "דַּט וויל
 מײַבי צײַנג יור מײַנד."

"וואַט הַפֿנד טו ד'ה גֵּיִץ?" הַיָּא שַׂאלָה בַחֲיוֹךְ, מִנְעַנַּעַת אַת
 רַגְלִיָּה מִשׁוּלְבוֹת בַּאוּוִיר.

הוּא הִבִּיט בַּרְגְּלִיָּה הָאַרוֹכוֹת וּבְזוּגוֹת הָעֵינַיִם שֶׁהִקִּיפוּ אַת
 הַמַּרְצָפוֹת מִסְבִּיב לְשַׁרְפֶּרְךְ שַׁלָּה. "פֿאַק דַּה גֵּיִץ", הוּא אַמֶר
 וּסִימַן לָהּ בִּידוֹ, "קאַם."

מַחֲיִיכַת אַת אוֹתוֹ הַחֲיוֹךְ שַׁחֲיִיכָה אַלּוֹי בַּרְמְזוֹר, הַיָּא יַרְדָּה
 מִהַשַּׁרְפֶּרְךְ וְהַצַּטְרָפָה אַלּוֹי, "פֿאַק ד'ה גֵּיִץ אִיט אִיז, ט'ן."

"יו ט'ינק אִיט אִיז אִיז?" הוּא שַׂאל, מוֹשֶׁךְ אַת שַׁמְלַתָּה מַעַל
 כַּתְּפִיָּה, "יו ט'ינק אִיט דוּנְט הֶב בֵּיטְמֶרד, דַּט אֵין דוּנְט הֶב אַנִי
 פֿילינגד?"

"פֿרַנְקֶלי, הוּא אַמְרָה, פּוֹתַחַת אַת הַכַּפְתּוֹר בַּמַּכְנַסִּיּוֹ, "יור
 בֵּיטְמֶרד דוּאַנְט רִילִי קוּבֶסֶרן מִי. יו ט'ינק ד'ה פֿיפּוֹל יו קִילֶד
 קֶר ד'ט יו הַאב בֵּיטְמֶרד?"
 "וואַט דו יו וואַנט פֿרוֹם מִי?" הוּא זַרְק אוֹתָהּ עַל הַסַּפָּה וּרְכַן
 מַעֲלִיָּה.

"אַיי וואַנט יו טו אַנְדֶּרְסֶטֶד יור אַקְשָׁנז, הַיָּא הוֹרִידָה אַת
 תַּחְתּוּבֵיּוֹ וּתְפַסָּה אַת הַזִּין שַׁלוּ, "טו אַנְדֶּרְסֶטֶד ד'אַט יור
 פֿאַרְט אוֹךְ אֵין לַאַרְגֶּיר פֿיקְטֶשֶׁר, הַיָּא לִיקֶקָה וּבִישַׁקָה אַת
 קַצָּה הַזִּין, "ד'אַט יור לִיךְ אִיז טִייד טו ד'ה לִיבֶז אוֹךְ אַכֶּרִי
 וואַן אוֹךְ יור פֿיִסְלֶס וְקֶטִימֶז."

"דִּי אַר נוֹט טִייד טו מִי, הוּא הַעֲבִיר אַת אַצְבַּעוֹתָיו בַּשִּׁיעָרָה
 וּמִשֶּׁךְ אַת רַאשָׁה קֶרוב יוֹתֵר לַגּוֹפּוֹ, "אַיי דוּנְט אִיבֶן נוֹאַו וואַט
 דִּי לוק לִיךְ. דִּי אַר ג'אַסט בַּאמְפֶּרז טו מִי."
 "ג'אַסט לִיךְ אֵיין אֵין בַּאמְפֶּר טו יו?" הַיָּא שַׂאלָה וּנְשַׁכְבָּה

"וואַל, פֿרוֹם אֵין קאַרְמִיק סֶטְנֶדֶפּוֹינט, יור פֿריטי פֿאַקד."
 "וואַי דו יו סִי דַּט?" הוּא שַׂאל וּמְתוֹךְ הַבְּלִטוֹת הַסְּדוּקוֹת שַׁל
 הַרְחוּב שְׁלוּשָׁה זוּגוֹת עֵינַיִם נַעֲצוּ בּוּ מַבְטִים מַזּוּגִים. הוּא
 הִבִּיט הַצִּידָה וַחֲזַר לְהִבִּיט בַּמְדַּרְכָּה. זוּגוֹת הָעֵינַיִם נַעֲלָמוּ.
 "וואַל, אוּבּוֹיֶסֶלי יו וואַר לִינג וואַן יו סִייד יו גוֹר קִילֶד אַנִי סוּוּוֹלִיאַנט.
 ד'ה מאַסְטֶרס אוֹךְ קֶרְמָה וואַנט לוק פֿייוּוֹרְגֶלי אוֹן ד'אַט."
 "דַּה מאַסְטֶרס אוֹךְ קֶרְמָה? וואַט דַּה הַל אִיז דַּט?"
 "ד'ייר ד'ה גֵּיִינגס הוּ דִּסִּייד וואַט יור נֶקֶסט אִינְקֶרְבִּישֶׁן וויל
 בִּי. אִיךְ יו לֶד אֵין וִירְטֶשׁוּאַוס לִיךְ, יוד קֶלִימֶב טו אֵין הִייר
 לֶבֶל אוֹךְ סֶמְסֶרָה. בַּאט יו דוּאַינג וואַט יו דו, אֵין וואַנט בִּי
 סוֹרְפֶּרִייד אִיךְ יו קֵיים בַּאק אַז סאַם קֵינד אוֹךְ רֶפֶטִייל,"
 הַיָּא חֲיִיכָה חֲיוֹךְ קֶר וְהוֹסִיפָה, "אִיךְ יור לַאקִי."
 "פֿיין, הוּא הַתְּעַצְבֶּן, "סוּ מײַבי אֵין קִילֶד סאַם פֿיפּוֹל, סוּ
 וואַט? דִּיס אִיז אַה וּור. פֿיפּוֹל דִּי אֵין וואַר, דַּרְז בַּאט'ינג בִּי
 אַפֿאַוט דַּט."

כַּשֶּׁהוּא נַחַת חֲזָרָה בַּבְּסִיס הוּדִיעוּ לּוּ שַׁדִּיוּחִים רַאשׁוּנִים
 מִהַשַּׁטַּח הָעִידוֹ שַׁמְבַּנָּה הַמַּטְרָה הוּשַׁמַּד וְשֶׁהַמְּבּוּקִשִׁים
 שֶׁשָּׁהוּ בּוּ בַּאוֹתוֹ זְמַן נַקְבְּרוּ בַּתוֹךְ הַהִרִיסוֹת. סַך-הַכֹּל, נַהֲרָגוּ
 בַּהַפְּצָצָה שַׁמוּנָה אַנְשִׁים, מַהֶם שְׁלוּשָׁה עוֹבְרֵי אוֹרַח שֶׁשָּׁהוּ
 בַּקְרַבַּת הַבְּנִיין. בַּסוֹף הַדִּיוּחַ הוּדִיעוּ לּוּ שֶׁהוּא חֲיִיב לַנְּצַל אַת
 יְמֵי הַחוֹפְשָׁה שֶׁהוּא צַבֵּר וּשְׁכַדָּאֵי שֶׁהוּא יִיקַח חוֹפְשָׁה מִרוֹכַזַת
 בַּשְּׁבוּעַת הַקְּרוּב.

הֶם הִגִּיעוּ לְצוּמַת שַׁל רַחוּב דִּיזִינגוֹךְ וּשְׁדַרוֹת בֶּן-גּוֹרִיוֹן. שְׁנֵי
 רוֹכְבֵי אוֹפִנַיִם, חוֹלְצוֹתֵיהֶם כְּרוֹכוֹת סְבִיב מַצְחִיָּהֶם, עַקְפוּ
 אוֹתָם וּנְעַלְמוּ בַּמּוֹרֵד הַשְּׁדָרָה. כְּלָבִים בַּגְּדָלִים שׁוֹנִים הַסְּתוּבְּכוּ
 בֵּין זְקָנִים וּמַטְפִּילֵיהֶם הַפִּילִיפִינִים, בַּעוֹד בַּעֲלֵיהֶם יִשְׁבוּ עַל
 כַּסָּאוֹת גְּבוּהִים מִסְבִּיב לְכַר הַמְּלוֹטֶשׁ שַׁל קִיוֶסק הַשְּׁדָרָה
 "בַּר-גּוֹרִיוֹן" וּשְׁתוּ כוֹסוֹת שַׁל אִיִּס-קֶפָה וּבִירָה.

"אַיים אַה סוֹלְגֶר, הוּא אַמֶר בַּקוֹל מְדוּד יוֹתֵר, "אַיים אַן
 אוֹפִיסֶר אֵין דַּה אַר-פּוֹרְס, סוּ יס, מײַבי אֵין קִילֶד סאַם פֿיפּוֹל,
 וואַטס סו רונג אַפֿאַוט דַּט?" הוּא הַסְּתַכַּל עַל הָאַנְשִׁים שִׁישְׁבוּ
 לִיד הַבֵּר, בּוֹחַן אַת שְׁדִיָּהֶן שַׁל הַנְּשִׁים, וְהַבְּחִין בַּשְּׁמוּנָה פְּנִים
 שׁוֹנִים טְבוּעִים בַּתוֹךְ מַדְרַכַּת הַשְּׁדָרָה, מַסְתַּכְלִים עַלֵּיו
 בַּדְּמָמָה. הוּא הִבִּיט בְּהֶם דַּקָּה אַרוּכָה, אַךְ לֹא הַצְּלִיחַ לְהַבְּחִין
 בַּפְּרִטִים מַזְהִים כַּלְשָׁהֶם; הַפְּנִים הַשׁוֹנִים הָיוּ לֹא יוֹתֵר מִשְּׁמוּנָה
 זוּגוֹת עֵינַיִם, חַסְרוֹת צַבֵּעַ, חַסְרוֹת צוּרָה מִיוֹחַדַּת.

"יו האב אֵין צִיִּנִים, דוּאַנְט יו?" הַיָּא שַׂאלָה וְהַתִּישְׁבָה עַל
 אַחַד מִכִּיסְאוֹת הַבֵּר. "אַייד לִיךְ אֵין בּוֹטֶל אוֹךְ וואַט, פֿליז,"
 הַיָּא בִּיקֶשָׁה מֵאַחַד הַבְּרַמִּנִים.

"וואַט לִי גוֹלְדֶסטאַר, הוּא הַתִּישְׁבַּ לִידָה וְהַשְּׁעִין אַת מַרְפֶּקוֹ
 עַל הַבֵּר. "וואַט דו יו מִין, אַה צִיִּנִים?"

"וואַל, אִיט וואַ יור דַּסִּיזֶן טו בִּיקַאָם אֵין פֿיילֶט, רִיִּיט? אִיט וואַ
 יור דַּסִּיזֶן טו גוּאַו אַפּ ט'יר אַנד מִיךְ ט'וואַז בּוֹמֶב רַאָנְס." "צִיִּנִים?"
 הוּא חֶשֶׁב עַל זֶה, "אַיי דִּינְט הֶב אַנִי צִיִּנִים. אִיט
 וואַ אַן אַרְדֶּר. אֵיין אַן אוֹפִיסֶר – אֵין גַּט אַן אַרְדֶּר, אֵין פּוֹלוּאַו"

אחורנית על הספה.

"יס, הוא פישק את רגליה, "גיאסט לייק יו." "ווט? נואו קונדום?" היא הניחה את ידה על חזו ועצרה אותו.

"נו, הוא הזיז את ידה הצידה, "נו קונדום. איי הֶב נו ריספונסיביליטיז, ריממֶר?"

"אנד ווט איף איי שווד גט פֶרגֶננט?" היא שאלה, אך נתנה לו לחדור לתוכה.

"דן יו אר פֶאקד, גיאסט לייק דה רֶסט אוף אָס, " הוא אמר והחל לנוע בתוכה, מתעלם מזוגות העיניים הריקות שהופיעו בקירות סביבם, "וֹלְקָאם טו אִיזְרָאֵל."

ח.ל. בורחס ◀ ספר הישויות הדמיוניות

אחד הפרויקטים המעניינים יותר אך פחות מוכרים של הסופר הארגנטינאי המפורסם חורחה לואיס בורחס, הינו ספר בשם *El Libro de los seres imaginarios* – "ספר הישויות הדמיוניות". בספר זה קיבץ בורחס 120 ערכים אנציקלופדיים קצרים אודות חיות, יצורים ומפלצות שקיימות אך ורק באגדות, בסיפורי עמים ובספרות. בורחס קיבץ יצורים מכל תרבויות העולם: יוון העתיקה, אירופה של ימי הביניים, אמריקה הלטינית, סין ואף התרבות היהודית. כך, הספר כולל את הגולם, הלווייתן, הקנטאור, הדרקון הסיני, המפלצת של קפקא ורבות אחרות. "ספר הישויות הדמיוניות", בתרגומו לאנגלית של נורמן תומס די-גיובאני, מופיע כולו, בגרסה מאוירת, באתר האינטרנט של המכון לחקר בורחס באוניברסיטת איווה שבארה"ב.

כדי להכנס לספר הקליקו על הארנב.

The Lunar Hare – ארנב הירח

עֵשׂ (חוּץ)

עֵשׂ אָפֵר
בֵּין זְגוּגִיּוֹת
מִשְׁבֵּי צְדִיּוֹ - שְׁלֵהֲכֵת

שָׂדָה (פְּנִים)

שָׂדָה יִשְׁנָה עַל שֹׁפֵת מְדַרְכָּה
אֲרִבֵּעַ קוֹמוֹת שָׁל יְלָדוֹת
עֵדִין עוֹמֶדֶת

הַתּוֹךְ

כְּדוּר חֲמָאָה נָמֵס
בְּאֵלֶפֶס שְׁקוֹף
חֶסֶה מֵעַל הַיָּם הַתִּיכוֹן.

פְּלִישָׁה

צִי מִפְּרִשְׁיּוֹת קָרֵב
אֶל חוֹף רַגְלִי.
פְּלִישָׁה גְּדוּלָה לְלִבִּי.

טוביה ריבנר הימים הגדולים של המאה (תכנית בטלוויזיה)

רגלים בוססות בבלץ.
הבלץ מתקומם ונכנע.

למתיים יש פנים שלא יודעות כלום, שלא מגלות כלום
שנותנות לה לנחש את הכל. רגלים מעליהם בתנועה.
רגלים לצדם גלי תנועה. הקפואים נראים כמו
כמו לא נבראו בצלם. השורפים
אפרם האויר שאנו נושמים
חסרי מראה.

שדות שלג אינסופיים. הכל אפס ואין.

פתאום דקלים.
משנה לשנה הזמן מתקצר, משנה לשנה.
המרוקע מהבהב כמו מברקים חסומים.
אני אדם שהזדקן בשלוה יחסית. הטלפון צלצל
ואני משוחח בשלוה עם ידיד, עיני רואות.
עץ האגוז התחיל ללבלב.
הזיתים זורים כסף לרוח.
צפור בספגת בתכלת השחופטה.
זה היה, אני אומר בלפי, זה היה כשהיית צעיר.
הלא נחלצת מזה. הרי אתה חי.
הלא נחלצת מזה, אני חוזר ואומר, הרי אתה חי.

קנים נוגחים את האויר ונסוגים, נוגחים ונסוגים כמו חולי רוח.
השמים מלאים להבות צפרים.
הבתיים מתקפלים גלי קול, ציתנים.
העצים שזכו שהיו פעם עצים.
הבקתות מתגלגלות באש.
סוס עומד ולא יודע לאן.
אחר כך איבנו עומד.
על מדרגות מיתרות, חסרות-ישע
שוכנת ילדה כמו בבה נפוחה.
גם אם תולים בה עינים עוד ועוד, איבנה זזה.

פתאום מדבר.
חלקי פנים מאחורי משקפת.
למדבר אין קץ.
מי מכל הצללים הזעים הללו
יוכל לזכר אותו.
מי מהם יודע מה צמא החול.
פעם אלה ופעם אלה, בלשון יבשה.

מתחת לפנים עולה צנור
סקרן כמו עורבן עם צואר של גירף.
באפק אנה כבר לא אנה.
עבן שחר שלא ירד מן השמים עולה מהמים.
אחר כך חשרת ענבים.

משורה של קסמים: / פרות הן פרות". בין הגיבוי המופשטים והפסימיים של מי שוויתר כנראה על פענוח חלקי הפנים שמאחורי המשקפת, ובין אמירות קונקרטריות וכמעט אופטימיות של מי שמשוגל להתפעל מלבלובו המחודש של עץ האגוז, נפרש מרחב המחיה של הגולה מנופיו ומלשונו, המנכיח עצמו בין רצף התיאורים, בבית האחרון, במלה "אני", שמופיעה גם היא פעמיים: "אני אדם שהזדקן בשלווה יחסית (...) ואני משוחח בשלווה עם ידיד" (ואחר כך בצימוד נוסף: "אני אומר בלבי [...]) אני חוזר ואומר"). את השלמות החצויה או הפגומה של מרחב המחיה הזה אפשר לשייך לאחד ממכתמיו השיריים של אריה לודוויג שטראוס: "זרימת עולמים אל תוך מנוחת עולמים". ישנה זרימת עולמים, נביעה תמידית, התקרבות תמידית בין עצמים, התקרבות של עצם לעצמו. וישנה גם מנוחת עולמים, שפירושה מוות, וגם תפישה של מוות, וגם ביטוי לשובי של מוות, וגם, בפשטות, חוסר תנועה. ומעל כל אלה מרחף סימן השאלה הגדול, שהוא אחת המעלות הגדולות של השירה המפעימה הזאת.

השיר הזה, שגם מצב היסוד שלו הוא מצב מעין טאוטולוגי (מצד אחד, התבוננות במראות המנטליים של מי שחזה מבשרו את "ימיה הגדולים" של המאה העשרים, ומצד אחר צפיה בתכנית הטלוויזיה ששמה "הימים הגדולים של המאה"), עובר מפני המתים שלא רואות כלום ולא יודעות כלום אל העיניים הרואות של מי שנזכר בכל שהתחולל "כשהיית צעיר". ביטוי ציורי ומזווע של הליך ה"מזיגה" המאפיין את משפט הזהות – "צפור נספגת בתכלת השחווטה" – מוביל את הקורא אל הנמשל של משל הטאוטולוגיות. "נמשל" זה החותם את השיר מכיל שלושה משפטי זהות מפוצלים; החזרה הכפולה על התבניות "זה היה", "הלא נחלצת מזה" ו"הרי אתה חיי". ואפשר לשער שלא במקרה נכתב "הלא נחלצת מזה" – ולא, למשל, "הרי נחלצת מזה". כך נהפך המשפט "לא נחלצת מזה" למיודע, ולפיכך גם בו טמונה משוואה נוראה – של מי שנחלץ ("הלא נחלצת מזה") ולא נחלץ ("ה-לא נחלצת מזה") גם יחד.

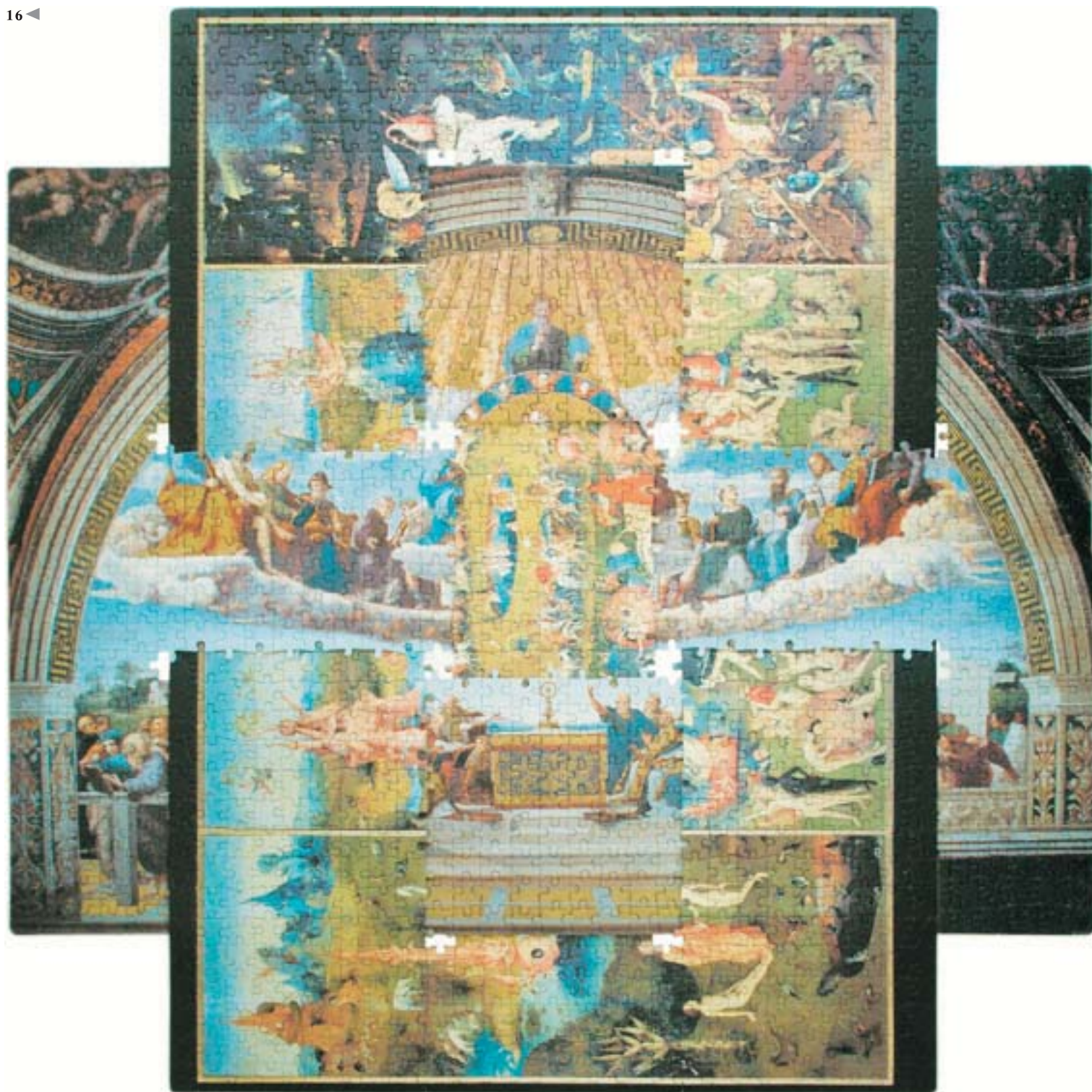
הפער בין רכיביהם של שלושת משפטי הזהות, שאינם מוצגים כאן כשלושה משפטים עוקבים כי אם פולשים זה אל מרחבו של זה, נושא עמו את סממני ה"משפט" במובנו האחר – האשמה הלא מוסברת וחריצת הדין. במובן מסוים, הטאוטולוגיה הזאת היא מעין *Teologia negativa*; פער שהוא סימן של שייכות, פער שהוא עורה ובשרה של התהיה העירומה, פער המגשר בין תהומות. פער שהוא הנוף הלכן, הדממה הארוכה, השלווה המטרופת של החי.

האם העץ הוא עץ? האם אהבה היא אהבה? האם חיים הם חיים? טאוטולוגיות מסוג זה מופיעות תדיר בעולמו השירי של טוביה ריבנר, ולעולם אינן מורות על הזהה. גלגוליו השונים של משפט הזהות בעולם הכאוב והמפוכח הזה אינם ממחישים אלא את הפער בין רכיב קיום ובין רכיב הצל שלו. זהו קרע קבוע בשרשרת הזמנים, דבר-מה שהשוואה – הנוכחת בשירים ובשורות רבות כל כך של ריבנר – לא חצתה לשניים, כי אם מוסיפה כל העת לערבל ולערפל.

העץ, האהבה, החיים – כל אלה הם סיבת עצמם. עצמיותם הקדומה זועקת לכידות. ואילו קיומם הזמני, במיוחד אחרי "ימיה הגדולים" של המאה העשרים, פירושו שבר; העץ אינו אותו העץ, אהבה אינה אותה אהבה. התהיה הטאוטולוגית הנמשכת של ריבנר – המפרקת את העולם לרכיבו, ואת הרכיב לרכיב נראה ולרכיב צל – חותרת תחת מעשה ההפשטה המילולי, תחת ההרהור הכפוי על עצם החלוקה של יסוד מיסודות העולם, מנסה לשוב אל "הדבר עצמו". והדבר אינו שב להיות "עצמו" אלא במוות, ולעתים גם בימי הבשורה שלו, שהם ימי השקט. בשיר "הימים הגדולים של המאה", שכונס בספר "עקבות ימים" (קשב לשירה, 2005), זוכה עקרון זה לאחד מניסוחיו המרשימים ביותר; השיר מוליך את קוראו בשביל הטאוטולוגיות עד לאנדרטה הממתנה בסופו, מזעזעת בפשטותה ובישירותה: "הרי אתה חיי".

אפשר למצוא בשיר הזה את העצים ששכחו שהיו פעם עצים, אָנְיָה שכבר אינה אָנְיָה, סוס שעומד ואחר כך "איננו עומד". אבל הטאוטולוגיה אינה מופיעה רק בשעת תיאורם של רכיבי העולם – חיים ודוממים גם יחד – מפני שהיא תשתיתו של כל דיבור; כמו בציון הסתמי לכאורה "פעם אָלָה ופעם אָלָה", בהכפלה כגון "קנים נוגחים את האוויר ונסוגים, נוגחים ונסוגים", בצמידותם של שני חלקי משוואת הכליה – "אָפֶס וְאִין", אפילו בחזרה על המלה "כמו": "הקפואים נראים כמו / כמו לא נבראו בצלם", או בחזרה על המלה "פתאום": "פתאום מדבר (...) פתאום דקלים". לפתע פתאום מופיע בשיר הזה יצור שהוא פרי הכלאה, אולי ברוח הכלאותיו הלשוניות של קפקא: "עורבן עם צוואר של גירף". השיר כולל "משוואות" הקשורות לזמן: "משנה לשנה", "משנה לשנה", כמו גם דימוי המושתת מעצם טבעו על עקרון השוואה: "המרקע מהבהב כמו מברקים חסומים". וכל שורה בשיר הזה היא הדהוד של תנועה המתקיימת לצד תשליל התנועה: "רגליים מעליהם בתנועה. / רגליים לצדם בלי תנועה"; "ענן שחור שלא ירד מן השמים עולה מן המים".

הספק התמידי שמלווה את המשפחה הטאוטולוגית הזאת ממוקם, כמדומה, בין שני עולמות. העולם האחד מתגלם באמירה מפורסמת של קפקא, שגם מופיעה כלשוונה בשירו של ריבנר "ענן": "הבלתי נתפש בלתי נתפש הוא". העולם האחר מצא לו ביטוי בשורות שיר נפלאות של ויסלבה שימבורסקה: "קסם אחד

סְהַרְרִי, לְטוֹף יָרֵחַ
 אֲחֻצָּה אֶת רֹצֶפֶת הַפֶּלֶן
 בְּדַרְכֵי אֵל הַמְטָבָח.
 בְּקֶצֶהוּ, מִבְּקַע הַחֹדֶר פֶּס אֹר אֶלְכֶסוּבִי הַנְּמִשָּׁף
 מִטוֹרֵי מְנוֹרוֹת הַרְחֹב הַמְרַכִּינֹת רֹאשׁוֹ,
 מִשְׁתַּחֲוֹת לַלַּיְלָה הַחֹלֶף תַּחֲתֵן יִשְׂרָאֵל.
 תַּחֲתֵי, בְּגֵן, בְּשַׁעַת קֶדֶם שְׁחַר זֹר
 מִחֹלְלוֹת מִמְטָרוֹת
 וְשׁוֹרוֹת טִפְטָפוֹת פּוֹשְׁקוֹת שְׂפָתַיִם
 קִנְקֵנִי הַשֶּׁסֶק נִמְלָאִים עֵסִים
 וְלִשׁוֹנוֹת הָאִירוֹסִים מִסְּגִילוֹת.
 כֹּף לַעֲמֹד יַחַף בְּאֹר הַמְקַרֵּר הַצָּהָב הַמְלַבְּנִי,
 לְמוֹל רֶעֶבֶף הַלַּיְלִי וְרִיקוֹת הַמַּדְפִּים:
 צִנְצָנֶת חֶרֶדֶל מְצַלֶּקֶת חִטּוֹטֵי סָכִין,
 עֲנֵבֵי שׁוֹרֵק מְצַמְקִים דְּלִי אֲשִׁכּוֹלוֹת,
 בְּקִבּוּק חֶלֶב מְצַפֶּה וִילּוֹנוֹת קְרוֹם סְדוּקִים.
 וְלִשׁוֹב, חוֹמֶק מִן הָאֹר הָאֶקְרָאִי הַנּוֹרָה
 מִפְּנֵסֵי הַמְּכֹנִיּוֹת שְׂדֵה־רֶתֶן קוֹרַעַת אֶת הַשֶּׁקֶט
 הַנּוֹחַ שֶׁל מְכַשִּׁירֵי הַחֶשְׁמֶל הַבֵּיתִיִּים
 אֵל מַלְכֵן סְדֵרֶף
 אֵל שְׁנֵתֶף הַשׁוֹמֶקֶת.

דֵּק וְחוֹר פְּרוֹשׁ עֵירֶמֶף מְאַחֲרֵי כֹלֶת הַלַּיְלָה.
 בְּעֵד שֶׁשֶׁר שְׂפָתַיִם, פְּרָפֶר בְּגִלְמוֹ, קוֹלֶף.

יומים לתם הבקור
 היד השוכחת הנפרת
 ברעד, כבתנועת גוף משתקם, נוטף הדין:
 "היד האוחזת בעט היא היד האוחזת ברצועת החזיר
 התר אחרי כמהין. תחת הרגבים נסתר זהב שחר"
 ועיפות פתע, תוצאת מאמץ גדול, מכה.
 בחישת הקפה, תנוזת ערפילית החלב,
 בהיה ממשיכת במחוגי השעון,
 כל אשר ישב ישוב למקומו.
 עתה מעריב היום,
 פעם דמדומי הליל, עסיס פטל נוטף מתק
 פעם זגוג שגף מקריש על גגות הבתים
 אף עכשו,
 זרוע נלפתת כלח מחניק, חשף שרירי מתהדק
 מותר מרוח מועט לאויר ומחשבה:
 באפק מגדלור אלקטרוד מהבהב כעין מעפעפת,
 כל אשר ישב ישוב למקומו.
 לאט נמוג הרצון ללגם את הזמן עד תמו
 להצליף כתייה לשון על מראת המים בגדת האגם עד להעלמות פניו.
 לאט פושט הותור בגוף.

מפת העיר פרושה על מפת השלחן,
 פרורי הלחם, כצבירי נוככים, מסמנים את עקבותיה.
 העיר, למוזת רעד, מנפצת. פני המביט בה מנתצים
 צלם נפרד מצל, שמך הופך לצליל מגמגם וסדוק.
 כפאתי הרבעים נמתח גבול
 שנתן לחצותו רק בפדיון כסף, ברשיונות שפה
 זכות התיר שלך, אשרת שוטטות, פורמת את טלאי העיר.
 בצייניטאון, אשה דוחסת באגודליה את בשר החזיר ללב הבצק
 גבר מבתר דיונון לשבים, חתול שדוף חומק בין סמטאות, בפיו אדרת דג.
 בקסטרו חולפים ההומואים היפים, שזופים, פטורים מדאגה ודפי לפני חלונות הראוה
 ומופת גופם נשקף בזוגית. קנאתך מרצפת נתיביהם במורד השדרה.
 במישן, נערה מחיכת ופושטת קלח תירס, האור מטיל זהב בגון פניה.
 חניות הכלבו נמלאות הלמות צעדים והמלת קולות מרסקת ספרדית ואנגלית.
 בפישרמנד וורף, המקסיקניות פוערות את פי הצדפות כמנפצות מנעול מטמון חלוד.
 כלבי הים מפקירים עצמם לשמש, נרדמים בקצות המזח.
 לאט נערם הזהב הצפון בין חרכי העיר.

בבקרת הדרכונים בשדה אתה מגלה
 שהמזודה, שלתוכה לא הכנסת דבר
 לבד מזוג גלוינות, פסלון של גשר הזהב וספר של גינזברג,
 לפתע כבדה מאד.
 דוקא כאן, הרחק מן המפר מופיע המפר מכל
 הגה כף, בהסוס ורעד, שבת לקלע את המראות לצמת מלים
 שמים, אדמה וים.

בפתח המסעדה, נשלח יעקב להתווכח עם המארחת. השאר התרחקו במהרה למקום מבטחים, כמשחררות רימון יד ומגלות באיחור-מה שהנצרה עודנה אצלן. הן התבוננו מהצד בזמן שתקף את הנערה המבוהלת למראה; צועק שזה לא בסדר שנתנו את השולחן שלהם, הרי איחרו רק בעשר דקות, רחמים, ומה כבר ביקש. רחשי הסועדים, הזוללים בשביעות-רצון, פסקו באחת.

שושנה, אוחזת במרפקה של בכורתה לכל תזוז ותחמיץ את המחזה, גלגלה את עיניה מבעד לעדשות המשקפיים העבות. - תראי איזה קומנדט, מירליה, חיזקה את לפיתתה.

- כן-אמא.

- לא עדיף פרא אדם משום-כלום? המשיכה, מצקצקת בלשונה.

- כן-אמא, חזרה מבוישת, נועצת מבטי תחנונים באחותה. - אם רק אלכס היה מגיע, כמו שהבטיח, גווע המשפט בקוצר נשימתה.

ומולן, המשיך יעקב להתנצח, לוקח אויר, כממשיך את דברי אשתו: לא, תקשיבי לי את, אני לוקח את הכסף למקום אחר תכף ומיד, שמה ישרתו אותנו במקום להעליב, חוצפנית! הוא דקר את האוויר באצבעו, כאילו כל דעה המנוגדת לשלו הייתה בועה שניתן לפוצצה בנגיעה.

הוצעה פשרה לסדר להם שולחן בחוץ. לשמע הצעה זו, הרפתה שושנה מהמרפק, רושפת גיצים, ונעמדה מאחוריו. - לא בא בחשבון.

הוא הסתובב אליה. את תתני לי לסדר את זה, שושנה, גער אל תוך קובניית אוזנה הקמוטה. היא פסעה לאחור, דואגת להישאר בטווח שמיעה. משפתיה נפלטה אנחה חלולה.

יעקב שב ופנה אל המארחת.

- לשושנה יש כאבי פרקים ולא נשב בחוץ, הכריז בטלטול ראש חד.

על קצות האצבעות, הכינו עצמן השאר לתזוזה; שתי האחיות תפסו את ילדותיהן, בטרם ייעלמו ליעודן הבא - מוסך נטוש ליד המסעדה - ומיהרו לאמן, הצאצאות הבוכיות בצמדות לרגליהן ולזרועותיהן.

- אמא, אולי כדאי שנלך למקום אחר? מה לגבי המקום שאכלנו בו בפעם שעברה? שאלו מיואשות.

- אתמול הוא קנה לי פרחים. חמניות, אבל דווקא בסדר, מלמלה. אם הבינה את כוונתן, לא הראתה לכך סימן.

- ספתא, סבא קנה לך חמיניות? צחקקו התאומות, בנות החמש.

- באמת יפה מאוד מצדו ש- קטנטונת, תעזבי לאמא את הרגל - ניסתה בת הזקונים לנער פעוטה משוקיה.

יעקב טרק את דלת המונית והשעין את מרפקיו על גג הפח הרוחת. החניון מעבר לכביש היה מלא וזה עתה נתפס מלבן פנוי אחרון. שתי בנותיו, אם וכאשר יטרחו להגיע, כבר לא ימצאו חניה. הוא הוציא ממחטת בד מכיס חולצת הקורדרוי והעביר אותה על קרחתו המבריקה, מאמין ביכולתה לגרש את הלחות.

- נו, ג'יקו. לָצִיָּה אֶשְׁטָפֶץ? סְקוֹאָטָה מִ דֵּה אַאיֶצ', אמרה שושנה מהמושב האחורי. למה אתה מחכה? תוציא אותי מכאן.

הוא פתח למענה את הדלת. נדמה היה לו ששמע את עצמות גופה הזעיר חורקות כשנאבקה לשלוף עצמה החוצה. היא התעקשה שהחלונות יהיו סגורים במשך הנסיעה - רוח פרצים יש כאן בטקסי, התלוננה. יעקב עצם את עיניו כנגד גל האוויר הדחוס והחם שפרץ מחלל המכונית. שושנה התיישרה באיטיות. בליווי גניחות מאופקות הרימה את כף ידה בתנועה מלכותית, מצפה שישלב את ידו בשלה. היא נשארה בתנוחה זו דקה ארוכה בטרם הבינה כי בעלה כבר נמצא במעבר-החצייה. מרוגזת, שמטה שושנה את זרועה ודידתה לכיוונו במרץ. רק אז הבינה בבנותיה מצדו השני של הרחוב, מאחוריהן פקעת עליזה ומגובשת, חמש הנכדות. - וַיִּטָּה יי סוֹנֵט. וַיְנֹו, וַיְנֹו! תקעה בשמחה אצבע זקורה בכתפו של יעקב. תסתכל, הנה הן. בוא, בוא!

שושנה בחרה את המקום מאחר שדאגה להכריז, חודשים מראש, שלא תבשל ותתאמץ ביום הולדתה השבעים-וארבעה. היא ארבה לשכנים בחדר המדרגות ותחקרה אותם לגבי מקום טוב שאפשר לאכול בו - כן, זה איום ונורא הרעש מלמעלה, עם הבן הזה שלהם והתופים, מסכן, הוא לא כל-כך בסדר; כבר שלחתי מכתב לעירייה בגלל השעות של הפחי-זבל ואין מה לעשות, אבל אתם בטח מכירים מקום טוב שאפשר לאכול בו. שכנם, פרופסור סלובני צעיר בשם לָאָר, הואיל לשים קץ להצקות והמליץ לשושנה על מסעדה רומנית זולה.

יעקב מחה שוב ושוב את מצחו. בנותיו נראו מדוכדכות למדי, נושקות ללחייה הרפיויות של בעלת השמחה אגב הצצה מתוחה בנכדות. אלה נעו בתזזיתיות הנה והנה; כאן מלטפות בכוח חתולת אשפתות אומללה המגוננת על גוריה, ושם תוחבות ידיים סקרניות לתוך ארגז קרטון מעופש. - פויה, מה זה להכניס ככה ידיים לזבל? שושנה כיווצה את גבותיה. ג'יקו, תראה מה הנכדות שלך עושות.

- אמא, בואו ניכנס, הזדרזה ואמרה בתה הצעירה. שושנה שפשפה את זרועותיה. כן, ניכנס פנימה, יש רוח פה, משהו.

חוץ, כאילו מוכנה הייתה לקום בכל רגע ולהגיש את המנה הבאה. היא הרימה את המפה וגיששה אחריהן כעיוורת, אך לא מצאה שום איבר להיאחז בו.

- שה, שה, ילדות טובות, הסבא הזה שלכם עוד ידאג שיגרשו אותנו. עשרות חריצים מודאגים נחרשו בפניה, חסרי-אונים ותועלת, כמו שדה שנקצר.

בנותיה הסיטו מבטן ממנה ויעקב הניח את מזלגו וחיכה לעונשו בעצבנות. מתחת לשולחן נשמעו התלחשויות.

- אוף... אז שיעזוב אותנו בשקט ואם הוא רוצה ללכת אז שילך כבר.

ממקור עלום נשלחה בעיטה מהסה וההסתודדות פסקה. שושנה משכה את כיסאה לאחור, סוחטת חריקה מהדהדת. - אמא, שבי בבקשה. יהיה בסדר. מעכשיו הוא יתנהג יפה, נכון? נורו החיצים לעבר יעקב. לשווא. זרועותיה המדולדלות הטיבו קווצת שיער סוררת מתחת למטפחת והחליקו קפלי סוודר צמרי שחור. היא יצאה מהמסעדה, משאירה מאחוריה עננת תוכחה.

- ללכת להביא את ספתא? התאומות, שתחת המפה נראו כיצור בעל שני ראשים, התנדבו למשימה.

- הם רוצים שנסתלק מפה בשקט, הנבלות, אפילו את הבשר לא מוכנים להביא, המהם יעקב, מגרד את פדחתו במרץ. הוא עצר כשהבחין בזוג העיניים המשתאות. כן, כן, למה אתן מחכות? לכו תביאו אותה ותגידו לה שמרעיבים אותנו בגללה.

- אבא!

אפילו בנותיה, המורגלות בתחבולותיה הרגשיות, התכווצו מאשמה. הן הוציאו מעטפה חתומה והניחו אותה על השולחן. תכננו לתת את זה לך ולאמא בקינוח, נשענו קדימה, דרוכות.

- ומה זה? השתומם יעקב.

- זוג כרטיסים לאופרה, מריאנה קולפוס בהופעה חיה.

- באמת? שאל בעליצות קנטרנית, תופס את התאומות הזועפות וממטיר עליהן נשיקות דוקרניות. ראיתי אותה פעם בבוקרשט, מכונית לוקס, מאדאם קולפוס יצאה עם ידיים מלאות תכשיטים, הפרה הקטנה. הילדות קפאו.

- אל תהיו כאלה רציניות, זה יעשה לכם קמטים כמו שיש לספתא שלכם, צבט את מותניהן. הן התפתלו בזרועותיו, מחניקות את צחוקן.

- מה הוא מבלבל את המוח עכשיו? הופיעה שושנה, מפויסת, טופפת אל ראש השולחן. מאחוריה נשרך נער צנום ומחוטט פנים. היא הובילה אותו לצדו הימני של יעקב, מפנה משם את אחת הנכדות ומסמנת לו לשבת במקומה. ראיתם מי

- נו, ועכשיו הוא לא הגיע, אז מה זה משנה? האחיות הביטו זו בזו, מבולבלות. רגע, לא סבא הביא לך את הפרחים, אז מי?

יעקב התקרב אליהן ועל פניו נסוכה הבעת ניצחון אפיוה למחצה. בואו כבר, הולכים לאכול, החליק בחשאי את ארנקו לכיס מכנסיו. הם פסחו על המארכת שעמדה שלובת זרועות, חושפת את שיניה בחיוך מאולץ, ונכנסו למסעדה. שושנה התמהמהה מעט בעקבותיהם, חובשת במיומנות מטפחת לבנה ומהדקת אותה לשיערה הדליל בשתי סיכות כסופות. התאומות חיכו לידה עד שתסיים. היא אחזה בכפות ידן והן התקדמו לעבר הפתח. אלכס הביא לי חמיניות, לחשה, ספק להן, ספק לעצמה.

אבל לצערם של כל המעורבים, נמצא רק שולחן קטן מדי ליד השירותים. בני המשפחה - לרבות הילדות התשושות - מרירים ומרוטי-עצבים, הצטופפו בפינה שהוקצבה להם. הם אכלו, כפופי גו, מהסלטים השונים שהונחו לפניהם. במלמולים כעוסים, הרימו כוסית לכבוד יום-ההולדת. יעקב השיק את כוסו באחרות בהתלהבות רבה כל-כך, עד שנסדקה ותוכנה נשפך על צלחת הכבושים. כמו על-פי סימן, זינקו בנותיו מכיסאותיהן, מספיגות את הנוזל במפיות נייר דקיקות. הן הציצו בחשש לכיוונה של שושנה, שהחלה להתנשם בכבדות. סוטר לדיהן הטמונות בצלחת, היא קמה וגירשה אותן בחזרה למקומן. היא שלתה חתיכת כרוב נוטפת בקצות אצבעותיה.

- גועל נפש, הביטה ביעקב. היא זרקה אותה אל חיקו והתיישרה.

- אמא, למה האוכל לא בא? הפר קול צייצני את השתיקה. בעלת הקול מוללה את דש חולצתה ומיד תחכה שוב את אגודלה לפיה.

- יופי-אבא. אתה רואה מה עשית?

המנות הראשונות הגיעו. יעקב היה מוטרד; כמעט ולא דיבר עם הנוכחות, לא ישירות: את מלח בבקשה! תאכלו, תאכלו, למה באנו לכאן? עיניו נעוצות בצלחת מולו, הוא בלס ללא גינונים מיוחדים כמות נאה של כבד קצוץ ומלפפונים חמוצים.

התאומות נדחקו מתחת לשולחן, פורמות וקושרות לסירוגין את שרוכי נעליו, מוקסמות מצורתן המיוחדת של סוליות הפקקים.

- למה לסבא יש נעליים מוזרות?

יעקב ניפח את חזו הצמוק. זה לקט-רגל-טיפשות! זה שיהיה לי תדמית של ספורטן, שאגו מתירי קולו הצרודים. הן התרחקו ממנו ביבבות.

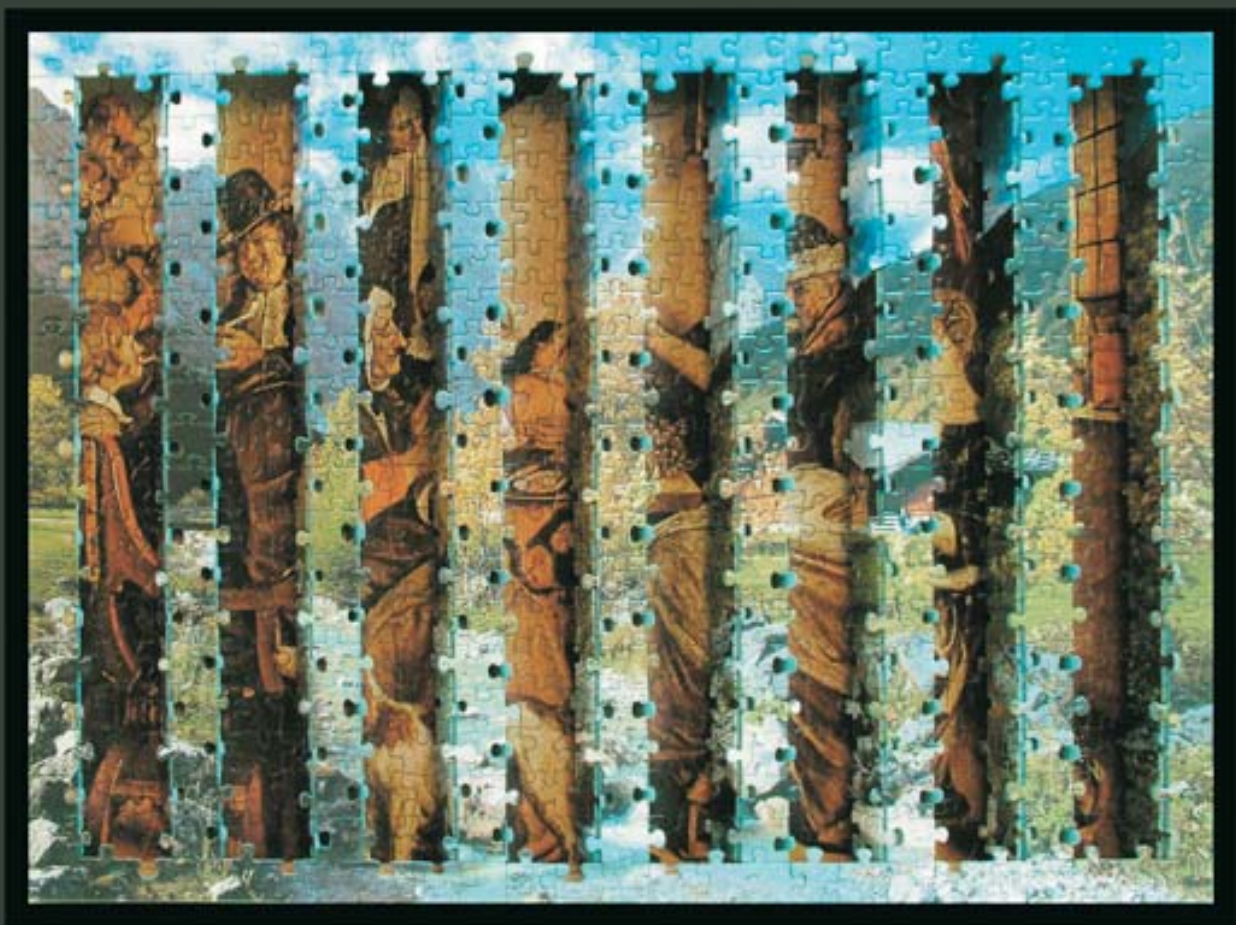
שושנה ישבה בקצה השני, רגליה סגורות ומופנות כלפי

וניצב מולו.

- בואו, נלך לאכול בבית, הכנתי לילדות עוף ברוטב אדום, קמה שושנה בלאות.
 כמו לוחמים מובסים קמו, צועדים בשפיפות לעבר היציאה.
 יעקב לא זז. הוא הרים את הסכין והמזלג, מציב אותם במאונך על השולחן, מחכה לבשר שהזמין.
 - הפרופסור אמר שזה הרסטורנט הכי טובה, אז אני נשאר, אמר בטון שטוח.
 שושנה הסתובבה אליו. בחייך ג'יקו, לא עשית מספיק?
 עיניה דמעו.
 - לחייך, מזל טוב, הרים את הכוס הסדוקה גבוה באוויר.
 הייתה זאת הפעם האחרונה שיצא מביתו.

בא?

- מה שלומך, אלכס? טוב לראות אות- אח! נאנקה בתה, נהדפת על-ידי קפיצתה של הילדה הפגועה לחיקה. מה, פשושית? את רוצה על הברכיים של אמא? ליטפה את גוש התלתלים הטמון בבית-שחיה.
 - הוא קיבל תשעים ושמונה בחשבון, בסוף הוא יהיה אינג'ניר כמוך, ג'יקו, מה? טפחה על גבו של יעקב לפני שחזרה למושבה.
 הפשושית נחרה בבוז. אני עשיתי ציור של בית לסבא-וספתא שלי ואתה בכלל לא שלהם, אתה של המועדוניות! אלכס התיישב, ממשש את רקותיו.
 - באמת יופי שבאת, אלכסיי, יעקב מחץ את זרועו. אתה בטח רעב, לא? תקראו לאישה השמנה הזאת שמה! רעם לכיוון ישבנה של המלצרית, שהתנענע מצד לצד בזמן שרשמה בפנקסה הזמנה מהסועדים הסמוכים. היא הסתובבה בחימה.
 אלכס שילב את כפות ידיו מאחורי גבו. זה בסדר, רק באתי להגיד מזל טוב.
 יעקב דפק על השולחן, מרעיד את הצלחות והכוסות. אז ככה, פתח בנינוחות. שושנה שמעה מהפרופסור שאנטרקוט שלכם מצוין, אז תביאי לנו שלוש כאלה ותדאגי שיהיו מדיום-ררר, הדגיש את הרי"ש המתגלגלת. ושתיים חזה עוף - בתנור, לא בשמן - לבנות שלי, הם לא צריכות עוד שומן, לכל השאר תכיני קבבים, לא יותר מדי, אולי ארבע, אלה גם ככה לא אוכלות בסוף, המפונקות.
 - אבל אני רוצה שיפוד! התנגדה שושנה.
 - ואולי איזה יין, משהו רומני טוב, מה אתה אומר, תשתה איתי? סטר בחיבה על פניו של אלכס. אתה באמת צריך לבוא יותר, נכון שושי? אתמול התחלנו את הרמונט לבית, בישר לזוג מבוגר שישב ליד החלון. וגם על זה היא בוכה לי, שתדעו לכם.
 המלצרית נעלמה במרוצה מבעד לדלת המטבח, מופיעה כעבור רגעים ספורים עם גבר משופם ונמוך-קומה, לבוש סינר. הוא נעמד ליד שולחנם.
 - מממ-ס-פ-י-ק, גמגמה שושנה. אלא שיעקב שלח לאלכס קריצה ממזרית והמשיך לדוש במחשבותיו הקולניות.
 - ומצאתי על הפריגיידר, ממש במקרה, בקבוק אודוֹנְפֵּט סגור. כן בטח, הוא היה מלא אבק אבל איך שפתחתי אותו, עם מזלג, הייתי שוב בקרובה, בכוסתן - איך אומרים, כרם - של טאטא הָרְשֶׁקוּ, איפה שהכלב נשך אותי, אמר מהורהר ונגע בתנוך אוזנו.
 - אדוני, אני מבקש אותך יפה ללכת, ניצל הטבח את ההפוגה

חלונות 95 פתחנו
 ומאחורי המחשב
 מעבר לחלון
 ענפי דקל נעים
 ברוח, בו
 לא נחזה

בסתר ארנים
 שם בספית
 אושת רד
 עובר בנגלה חולף
 ביעף מחוז עין
 עצל שם נפש
 תפקח צהר
 מבמנם לרוות
 תכנת טבע
 שכור במחול
 אגלי ריח:
 שביב חסד 2000
 ונאמר דינו.

בְּשֵׁיט עַל הַתְּמֹז
שֶׁם רְאִינוּ שְׁחָפִים
מְנַמִּיכֵי-טוּס, בּוֹצְעִים
אֲדוֹת מַיִם בְּכַנְפֵימָם
חֲצוּפוֹת, וְשִׁמְשׁ חוֹר
בְּיוֹם אֶפְרוּרִי, קֶרְנֵי
נַחַם מְבַלִּיחַ לְהַרְרָה
עֵין

ולא יכולתי עוד להכיל את הכאב, את הגעגוע, את הפרידה הקשה מנשוא מארצי ובעיקר מבני. סיעה של עופות נודדים חלפה בשמיים בדרכם הלאה אל ארצות החום, לאפריקה. קיוויתי שלפחות אחד מהם יתעה בדרכו ויגיע לאקוודור, ינחת על גג הבית המתפורר שלנו בקיטו, ויספר לבני עד כמה אני אוהבת אותו ולא פוסקת להתגעגע אליו.

מרוב התרגשות לא שמתי לב שאני מדברת בקול רם אל הציפורים. כנראה שהעצב הטריף את דעתי. כה שקועה הייתי בעצמי, עד שנרעדתי כשחשתי לפתע בשתי ידיים מונחות על כתפיי מאחור. מי נוגע בי? האם אלו ידיו של בני? האם בקשתי נענתה ואלוהים שלח אותו אליי? חשתי בראש קטן מתנגח בי ומציץ מאחוריי. נבהלתי. זה לא היה בני, זו הייתה ויקטוריה שבאה לבדוק עם מי אני משוחחת. הפלגתי במחשבותיי אל מחוזות נכספים, אבל בבת-אחת הן התעופפו בחזרה לביתה הקטן של ויקטוריה, שניערה אותי משרעפיי בתוכחותיה: "מה את עושה? עם מי את מדברת? כבר מצאת לך חבר? כל כך מהר?" היא לא הבינה שאני מדברת עם הציפורים, עם הבן שלי, עם עצמי.

"שלחתי אותך לתלות כביסה," המשיכה לגעור בי, "לא למצוא לך חבר. ומה, את חושבת שאני כל כך משוגעת, להאמין שאת מסוגלת לדבר עם הפְּשָׁרוֹס (ציפורים)?"

מהחלון הרחב של חדר הסלון שלה אהבתי להשקיף על היונים שבאו לקנן על גג הבניין ממול. הן דאו במשק כנפיים מסחרר, אחר נחתו על מעקה הגג והידסו כמו טווסים, כשהן מפנות מקום בהדרגה גם לבאות אחריהן. יכולתי לעקוב אחריהן נצח שלם.

לא התאפקתי ונטלתי את המצלמה.

"קֶה אִיז'ה, יא אָסְטָה טוֹ אַמִּיגו אָבְשֹׁ (בתי, האם החבר שלך נמצא למטה)?" שאלה ויקטוריה.

הזמנתי אותה להצטרף אליי ולראות שזה לא ה"חבר", אלא רק היונים שמשחררות את ראשי.

"היידה איז'ה, פוטוס א לוס פשרוס! אָקִי אסטמוס,

אָסְפֶּרְנֶדוֹטָה! (קדימה, בת, תמונות של הציפורים, אנחנו כאן, מחכים לך)!" דרבנה אותי לצלם, התיישבה לידי, שילבה ידיים וניסתה לעקוב אחר מעשיי מבלי לראות דבר. היה

עליי לתאר באוזניה את כל מה שאני רואה ברחוב, או בסדרות הטלוויזיה האהובות עליה. סיפורי היו משיבים לה לרגע

את מאור עיניה, שאותו איבדה בצעירותה, כאשר הועסקה במפעל לגרבי ניילון, שם היה עליה לתקן בעזרת מחט

"פטריסיליה!" קראה לי ויקטוריה בקול צווחה שהשתבר לאלפי רסיסים של זיקנה וחרדת נטישה. "פטריסיליה!" לא הייתי בדיוק במצב להשיב לה, אבל לא היה מנוס. "כן, אני כאן!"

"איפה?" תחקרה, מגששת בצעדיה החרישיים והישישיים אל דלת חדר השירותים ונוקשת עליה באצבעות רפות.

"כאן, כאן," איבדתי את סבלנותי, אבל שמרתי על קור רוח. אפילו האינטימיות של בית השימוש חסרה לי ברגעים כאלה. "מה את עושה שם?" לא הניחה לי. "פִּישְׁנָדוֹ או סֶלִינְדוֹ דֵל פּוֹאָרְפוֹ? (את משתינה או עושה צרכים)?"

לא ששתי לפרט. היא עצמה נהגה לעשות את צרכיה בדלת פתוחה, חוששת מהבדידות שגזרה עליה הדלת הסגורה והלבנה של חדר השירותים שלה. אבל היה עליי לעמוד לפחות על אחת הזכויות האחרונות שעוד נותרו לי - אחרי שאיבדתי את חירותי למען עבודה בשכר שעבור הישראלים נחשב לשכר רעב - לעשות את צרכיי בדלת סגורה.

ידעתי שזו הזיקנה, שזו החרדה, ידעתי שהיא ביסודה אישה טובה, טובה מאוד אפילו, ושזה חלק מהתפקיד שלי - לגלות אנושיות, אורך-רוח וסבלנות, אבל שום שכר שישלמו לי בארץ הקודש, שתמיד חלמתי לבקר בה בגלל היותי קתולית, לא שווה היה בעיני את המחיר שהיא תנסה להשתלט על נשמתי.

כשיצאנו יחד לרחוב, היא נהגה לאחוז בזרועי באצבעות קפוצות וכל העת הזהירה אותי מפני הגברים הישראלים, מפני הנשים, מפני הדתיים, מפני החילוניים, מפני העשירים, מפני העניים, מפני הערבים, מפני הגנבים, בעצם מפני כל דבר. במיוחד מפני הגברים, שחשבו כולם שאני תימנייה בגלל צבע עורי, ולא ידעו שאבות אבותיי מצד אמי היו ממוצא אינדיאני, ואילו אבות אבותיו של אבי מוצאם מספרד.

ויקטוריה פחדה שהגברים יבואו ויחטפו אותי ממנה, ושאני אתחתן עם ישראלי מאחורי גבה ואנטוש אותה לאנחות.

למעשה, איש מהם כמעט שלא נטפל אליי, חוץ משני חרדים שאחד מהם, צעיר, הציג את עצמו כרב, והשני היה נשוי ומבוגר בהרבה אף מאמי, אבל זה לא הפריע לשניהם לנסות. בתורה שלכם, כך הבנתי, חל איסור על "עבודה זרה", אבל כנראה שעם עובדת זרה זה כבר עניין אחר.

כבר בשבוע הראשון שלי בישראל, התפרצה עליי ויקטוריה בקנאתה המאכלת כמו מְקוֹה של אש. עמדתי במרפסת, תולה כביסה, ונזכרתי בבני שנותר לבדו בקיטו. התגעגעתי אליו אולי אף יותר משהוא התגעגע אליי. בעיני נקוו דמעות

לאחר-מכן התפנית ליפט עם הכוכבים, וגם איתם הייתה לי שיחה מאוד לבבית, שבמהלכה ביקשתי מהם שישלחו אליי את בני.

ויקטוריה השקיפה עליי שעה ארוכה מן המראה הגדולה שבסלון, מבלי לדעת שגם אני יכולה להשקיף עליה ולהבחין כיצד היא מתקרבת אליי בצעדים חרישיים, מטופפת על בהונותיה, על מנת להפתיע אותי שוב מאחור. אבל הפעם הייתי מוכנה.

"עם מי את מדברת? שוב איתו?" גערה בי בקול.

"כן, איתו, עם הבן שלי," ניסיתי להסביר.

"מה פתאום הבן שלך? את מדברת עם האמיגו' שלך עם האוזיס וְדָרְס (העיניים הירוקות)," אמרה והתכופפה מעבר למעקה כדי לבדוק. כאמור, לראות היא כמעט ולא יכלה בגלל עיניה העששות, שמתחת למשקפי-הבקבוקים שלה היו בעצמן בצבע ירוק עז, אבל מרוב שהתכופפה, כמעט שנשמטה למטה.

באחת ההזדמנויות, כשיצאנו יחד לרחוב והלכנו אנגה-זיה (שלובות זרוע), ביקשתי מצעיר אחד שחלף בסמוך שיצלם אותנו.

מיד היא חשדה בי שאני מנסה להתעסק איתו ואמרה לי

קצרות: "בואי נלך מכאן."

"היא אמא שלך?" שאל אותי הצעיר בקול רם, חושב שמפאת גילה ויקטוריה מתקשה בשמיעה.

"מְנֶסְבוּ (צעיר), בטח שהיא הבת שלי!" שאגה לעברו

ויקטוריה בכעס, זועמת שהוא מטיל בכך ספק.

ולי היא אמרה: "פטריסיליה, אני כמו אמא שלך ואת כמו

הבת שלי. אני מספרת לך דברים שאני לא מספרת אפילו לילדים שלי!"

לרגע התגאיתי בעצמי שהצלחתי להתקרב אליה כך, למרות שבאתי מעבר לאוקיינוס של מחשבות ונגעושים. לא פעם חשתי שאני, הזרה, קרובה אליה יותר מאשר הקרובים אליה בקרבת דם, שלא מוכנים לעשות למענה אפילו את המעט שאני עשיתי.

"איך היא חושבת לעצמה שהיא אמא שלך?" התרגזה עליי אמי בזמנו, כשסיפרתי לה על התקרית שהעלתה הפעם דמעות של צחוק בעיניי. "למה לא אמרת לה שאני אמא שלך? שאני ילדתי אותך? שאצלי הסתובבת בבטן תשעה חודשים?"

"אני כמו אמא שלך!" התעקשה ויקטוריה כשסיפרתי לה

את תשובת אמי. "את חיה איתי! עכשיו, כשאת רחוקה

מאמא שלך, אני זו שצריכה לשמור עלייך עד שתחזרי אליה!"

עדינה את החורים בגרביים. מרוב מאמץ, כהו עיניה. כאשר נישאה, לא ידע בעלה שהיא מתעוורת. היא הסתירה ממנו את סודה הנורא, ורק שנה או יותר לאחר הולדת בנה, כאשר בוקר אחד גישה בידיים סומות אחרי ה"טֶטִין", הבקבוק עם המוצץ, התגלה לו הדבר.

"את לא רואה?" נזעק הבעל, ולקח אותה לרופא עיניים כדי לקנות לה משקפיים, שנחשבו אז למצרף יקר-ערך. עם המשקפיים היא הצליחה לראות אבל עם הזמן, בגלל תחלואיה הרבים, איבדה את ראייתה כמעט לחלוטין. גם כשקירבה חפצים שונים אל עיניה הצליחה לראות רק צללים ובני-צללים.

"איזיה, את האוזיס (העיניים) שלי," נהגה לומר לי ברגעים של קרבה.

מה זה אוזיס לא הבנתי, כמו שלא הבנתי את רוב הדברים שאמרה לי. היא דיברה בכליל מוזר של עברית, לדינו ועוד שפה לא מוכרת. אני ידעתי אז רק ספרדית, וכך שתינו התקשינו להבין זו את זו.

"כשהביאו אותי לכאן," אמרתי לה בקוצר-רוח, "אמרו לי

שאת דוברת ספרדית, אבל את לא מבינה אותי בכלל!"

"מירה איזיה, יו סוי וְיִזְיָה... (ראי בת, אני זקנה...) היא משכה בחולצתי ואמרה, "ולא אני זו שצריכה להבין אותך. את זו שצריכה להבין אותי!"

חלפו חודשים ארוכים עד שהצלחתי לפענח את עגת הדיבור שלה. למדתי לעוות את הספרדית שלי והתחלתי לדבר בדיוק כמוה: אוזיס במקום אוחוס, פשרוס במקום פחרוס, טובזיה במקום טואייה (מגבת), איזיה במקום איחה, ויזיה במקום וייחה, אבשו במקום אבחו (למטה), ודרס במקום ורדס וכך הלאה. והיא, שבתחילה לא הבינה אותי בכלל, הבינה פתאום הכול.

"למדתי לדבר ספרדית! אני מבינה את פטריסיליה!" סיפרה בהתרגשות מהולה בגאווה לחברותיה בטלפון, בעוד שלמעשה אני היא זו שלמדתי את שפתה.

אבל היא לא הבינה אותי באמת, והמשיכה לחשוך שבכל יציאה שלי אל המרפסת אני מדברת עם ה"מאהב" שכביכול מצאתי לעצמי.

ערב אחד יצאתי אל המרפסת, ומרוב געגועים דיברתי אל הירח ואל הכוכבים ואל כל צבא השמיים.

"אתה מסתובב לך בכל העולם," פניתי בתחינה אל הירח, "תעשה טובה, תקפוץ לביקור באקוודור, תברך את הבן שלי ואז תחזור וספר לי מה שלומו."

זו הייתה שיחה מאוד ארוכה ומעמיקה שניהלתי עם הירח.

שומעת את קולה לוחש לי: "איזה... איזה... אקי אסטמוס... אספרנדוטה... היידה פוטוס א לוס פשרוס! (בת... בת... אנחנו כאן... מחכים לך... קדימה תמונות של ציפורים!)
ואני מתגעגעת לא רק ליונים, לירח ולכוכבים, אלא גם אליה ולאוזיוס ודרס שלה.

אמא שלי נשארה לשמור על הבן שלי בקיטו, ואני שמרתי בינתיים על היונים המתעופפות, שאי אפשר לשמור עליהן אלא רק בחלומות. וגם, כמובן, על ויקטוריה. בשיחות הטלפון השבועיות שלנו ביקשתי מהבן שלי: "תהיה תלמיד טוב, ובבקשה אל תבכה עד שאני אחזור. לא נשאר עוד הרבה."

"כן, מְמִיטָה," הוא הבטיח לי, אבל שמעתי שקולו נסדק. אמי חטפה ממנו את השפופרת ואמרה: "אני שומרת עליו שלא יבכה. אני מזכירה לך, שאני עוד אמא שלך ואני שומרת לך על הבן שלך כדי שתוכלי לעשות כל מה שאת רוצה!" "ממיטה," השבתי באיפוק, "אני לא עושה כל מה שאני רוצה. אני עובדת כאן מסביב לשעון!" גם ה"אמא השנייה" שלי, ויקטוריה, חשבה, ממש כמו אמי, שכל מה שיש לי בראש זה רק גברים ולעשות חיים, למרות שהיא לא הרשתה לי לנשום אפילו לרגע. "פטריסיליה, את כמו הבת שלי, אל תברחי לי עם איזה ישראלי. אל תשאירי אותי לבד!" התחננה בפניי בכל פעם שיצאתי לקניות בשוק או בסופרמרקט. היא מדדה על השעון את זמן שובי. היא מדדה את הזמן בדקות, אני מדדתי בשנים. ידעתי שנשארו לי עוד ארבע שנים איתה והזמן הזדחל לו בעצלתיים, הזדקן יחד איתה, יחד איתי, יחד עם כולנו.

לפני שנה חזרתי לקיטו. רק את הבן שלי מצאתי שם; שנה וחצי אחרי שהפקדתי אותו בידי אמי היא נסעה בעצמה לישראל לשמור על זקנים. כשקיבלתי את פניה בשדה התעופה, עוד לפני הנשיקות, היא אמרה לי: "תגידי לוויקטוריה שעכשיו את כבר לא צריכה שהיא תשמור עליך. אני אעשה את זה במקומה!" בימי ראשון, היום החופשי שלי מוויקטוריה, נהגנו לטייל יחד, אמי ואני, ברחובות תל-אביב. בכל פעם היא לא שכחה להקביל את פניי בשאלה: "נו, אמרת כבר לוויקטוריה הזאת מה שביקשתי ממך?" "כן, ממיטה," שיקרתי לה, "אמרתי לה."
אבל לוויקטוריה לא אמרתי, כמובן, דבר, כי לא רציתי להכניס את ראשי בין שתי האמהות שלי, שליבה של כל את מהן גבה כמעט לגובה של הר, כאשר היא חשבה לעצמה שאני הבת היחידה שלה.

את שתי האמהות שלי השארתי בישראל. עכשיו אני רק עם הבן שלי, ואני מרשה לעצמי להיות האמא שלו. מדי יום אני עולה לגג הבית שלנו בקיטו ומשקיפה משם בגעגועים. בחלומותיי אני עדיין יוצאת לפעמים עם ויקטוריה לטיולים ברחוב ועוקבת אחר היונים המקננות על הגות. מכאן אני

.....
"היונים של פטריסיה" יראה אור השנה בהוצאת "כרמל"
במסגרת האנתולוגייה "ירושלים של האנדים", בעריכת ירון אביטוב והמשורר האקוודורי חוליו פאסוס. נושא האסופה:
אקוודורים הכותבים על ישראל.

◀
 אָנִי בְּגֵשֶׁת לְכַתִּיבָה
 בְּלִי אֱלֹהִים
 אִי אֶפְשֶׁר לְכַתֵּב
 כְּשֶׁלּוֹקָחִים בְּחֶשְׁבֹּן
 שֶׁהוּא קָיָם

כל בחורה צריכה אקדח

וְכָל הַעֵת לְהִיּוֹת דְּרוּכָה
 לְתַזְזֹת הַחַתּוּלִים
 בִּינּוֹת לְפָחִים
 וְלִתְנוּעַת הַצְּלָלִים עַל כְּתָלֵי
 בְּנֵי מִגֻּרִים אֶפְלִים
 גְּרוּמֵי מְדַרְגּוֹת
 לוֹטְשֵׁי חִלּוֹנוֹת
 לְעֵבְרָה

כָּל בַּחוּרָה צְרִיכָה
 מִתּוֹךְ בְּחִירָה
 לְכַבֵּשׂ אֶת הַפַּחַד שֶׁלָּהּ
 לְפַגֵּשׂ אֶת הַפַּחַד שֶׁלָּהּ
 וְאַחֵר
 לְחַבֵּשׂ אֶת הַפַּחַד שֶׁלָּהּ
 בְּתַחֲבֻשַׁת שְׁחָרָה
 כְּדִי לֹא לְרֹאוֹת
 מָה הִיא עוֹלָלָה
 לוֹ וְלָהּ

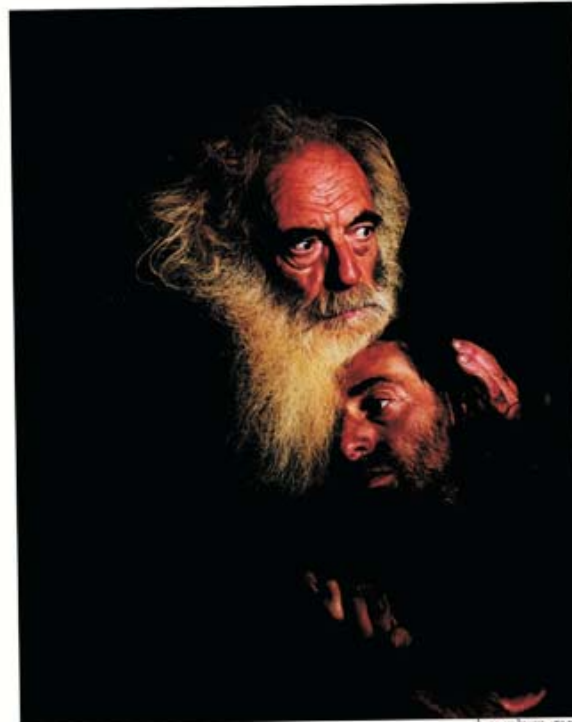
כָּל בַּחוּרָה צְרִיכָה אֶקְדָּח
 אוֹ לְפָחוֹת זֹג בְּעֵלִים אֶחָד
 עִם עֵקֶב מְחֻדָּד
 וְרַחֹב שְׁטוּף לִילָה
 בְּעֵיר גְּדוּלָה
 שֶׁכָּל מָה שֶׁנִּשְׁמַע בּוֹ הוּא
 קוֹל נְקִישׁוֹת
 צְעֵדִיהָ שֶׁלָּהּ

כָּל בַּחוּרָה צְרִיכָה לְהַקְצוֹת
 מְגֵרֶשׁ מְשֻׁחָקִים עִירוֹנֵי
 לְפָרְבוּיוֹת שֶׁלָּהּ
 לְנִדְנָדוֹן בְּאֵייר הַקָּרִיר
 אוֹ לְסוֹכְכָן
 בְּקְרוּסְלֵה גְדוּלָה
 עַל צִרְן

אביב 2007

קשת
החדשה

רבעון לספרות עיון וביקורת

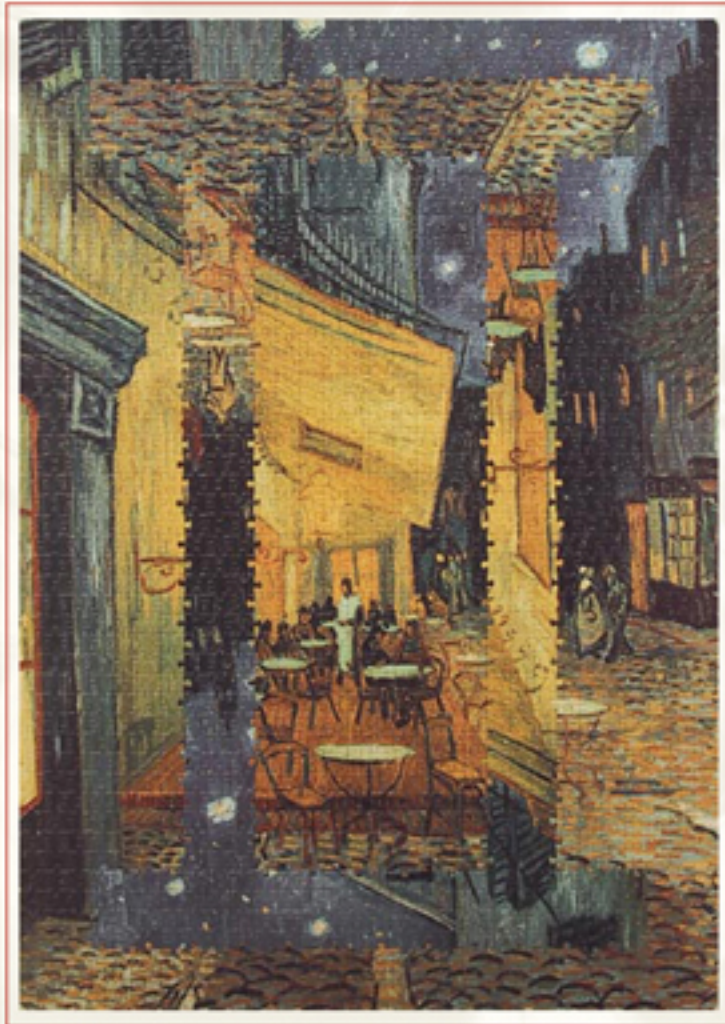

ט"ו וטו טאל הספאל

19

בלעדי לקוראי אלמנך:
שלחו מודעה זו והמחאה על סך 50 ש"ח למערכת "קשת-החדשה"
וקבלו את הגיליון החדש שיצא זה עתה ב-30% הנחה!

קשת-החדשה, רחוב טאגור 38, תל-אביב 69203

אלמנך

כתב עת לשמירת

לשליחת חומרים:
סיפורים קצרים, מחזות ותסריטים באורך של עד 3000 מילים
ניתן לשלוח ל: almanac.prose@gmail.com (לידי אור).
שירה ומסות, בניקוד חלקי או מלא, ניתן לשלוח ל:
almanac.poetry@gmail.com (לידי יעל).

© כל הזכויות שמורות ליוצרים ול"אלמנך".

מעצבת גראפית:
מיכל אליש (מישמיש)
www.mish2.com

מנקד:
יצחק רפפורט

בית דפוס:
אמני אופסט

עורכים:
אור גראור (פרוזה),
יעל טומשוב (שירה)

אמן מלווה:
גידי לנדן
giddy.landan@gmail.com